

GRIETJE OP 'T HÖNINGS-ARF

184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200
 201
 202
 203
 204
 205
 206
 207
 208
 209
 210
 211
 212
 213
 214
 215
 216
 217
 218
 219
 220
 221
 222
 223
 224
 225
 226
 227
 228
 229
 230
 231
 232
 233
 234
 235
 236
 237
 238
 239
 240
 241
 242
 243
 244
 245
 246
 247
 248
 249
 250
 251
 252
 253
 254
 255
 256
 257
 258
 259
 260
 261
 262
 263
 264
 265
 266
 267
 268
 269
 270
 271
 272
 273
 274
 275
 276
 277
 278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296
 297
 298
 299
 300
 301
 302
 303
 304
 305
 306
 307
 308
 309
 310
 311
 312
 313
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500
 501
 502
 503
 504
 505
 506
 507
 508
 509
 510
 511
 512
 513
 514
 515
 516
 517
 518
 519
 520
 521
 522
 523
 524
 525
 526
 527
 528
 529
 530
 531
 532
 533
 534
 535
 536
 537
 538
 539
 540
 541
 542
 543
 544
 545
 546
 547
 548
 549
 550
 551
 552
 553
 554
 555
 556
 557
 558
 559
 560
 561
 562
 563
 564
 565
 566
 567
 568
 569
 570
 571
 572
 573
 574
 575
 576
 577
 578
 579
 580
 581
 582
 583
 584
 585
 586
 587
 588
 589
 590
 591
 592
 593
 594
 595
 596
 597
 598
 599
 600
 601
 602
 603
 604
 605
 606
 607
 608
 609
 610
 611
 612
 613
 614
 615
 616
 617
 618
 619
 620
 621
 622
 623
 624
 625
 626
 627
 628
 629
 630
 631
 632
 633
 634
 635
 636
 637
 638
 639
 640
 641
 642
 643
 644
 645
 646
 647
 648
 649
 650
 651
 652
 653
 654
 655
 656
 657
 658
 659
 660
 661
 662
 663
 664
 665
 666
 667
 668
 669
 670
 671
 672
 673
 674
 675
 676
 677
 678
 679
 680
 681
 682
 683
 684
 685
 686
 687
 688
 689
 690
 691
 692
 693
 694
 695
 696
 697
 698
 699
 700
 701
 702
 703
 704
 705
 706
 707
 708
 709
 710
 711
 712
 713
 714
 715
 716
 717
 718
 719
 720
 721
 722
 723
 724
 725
 726
 727
 728
 729
 730
 731
 732
 733
 734
 735
 736
 737
 738
 739
 740
 741
 742
 743
 744
 745
 746
 747
 748
 749
 750
 751
 752
 753
 754
 755
 756
 757
 758
 759
 760
 761
 762
 763
 764
 765
 766
 767
 768
 769
 770
 771
 772
 773
 774
 775
 776
 777
 778
 779
 780
 781
 782
 783
 784
 785
 786
 787
 788
 789
 790
 791
 792
 793
 794
 795
 796
 797
 798
 799
 800
 801
 802
 803
 804
 805
 806
 807
 808
 809
 810
 811
 812
 813
 814
 815
 816
 817
 818
 819
 820
 821
 822
 823
 824
 825
 826
 827
 828
 829
 830
 831
 832
 833
 834
 835
 836
 837
 838
 839
 840
 841
 842
 843
 844
 845
 846
 847
 848
 849
 850
 851
 852
 853
 854
 855
 856
 857
 858
 859
 860
 861
 862
 863
 864
 865
 866
 867
 868
 869
 870
 871
 872
 873
 874
 875
 876
 877
 878
 879
 880
 881
 882
 883
 884
 885
 886
 887
 888
 889
 890
 891
 892
 893
 894
 895
 896
 897
 898
 899
 900
 901
 902
 903
 904
 905
 906
 907
 908
 909
 910
 911
 912
 913
 914
 915
 916
 917
 918
 919
 920
 921
 922
 923
 924
 925
 926
 927
 928
 929
 930
 931
 932
 933
 934
 935
 936
 937
 938
 939
 940
 941
 942
 943
 944
 945
 946
 947
 948
 949
 950
 951
 952
 953
 954
 955
 956
 957
 958
 959
 960
 961
 962
 963
 964
 965
 966
 967
 968
 969
 970
 971
 972
 973
 974
 975
 976
 977
 978
 979
 980
 981
 982
 983
 984
 985
 986
 987
 988
 989
 990
 991
 992
 993
 994
 995
 996
 997
 998
 999
 1000

Stil, as't begint is't nacht; duustere stikduustere Septembarnacht.

Ge stoat midden op den kleiweg die van B. woar 't karmis is, noar den Rien-diek geet. Ge stoat er, en de erste dorre bloai — gezwiept deur 'en griemelige weind — ze fledderen oe um 't heufd, moar, zien ku'j ze niet. Zien, krek zoo min as de tak' van de boom' die hen en weer scharmieren en krek zoo min as't wêke, klesse, oan weerskanten hoog opgesjoepte woagenspoor, woar ie ien stêken blijft a'j d'r ien trooit. Niks geen spier ku'j zien; ook regts, den Rooijen Toren niet. 't Was in den ouwen tied 'en kastêl — ge weet wel, met 'en toren die rood was as't vuur ien de hel; en woater d'r um heer, en soldoatenvolk d'r ien: huzoaren en meer zu'k gesnor; mansluu stief ien 't iesder as duuvels, en vrouwluu die heksen woaren altied ien 't wit. Al ku'j 'em niet zien — zelfs bij kloar lichte dag niet — regts is't nog altied: den Rooijen Toren. Sinds joar en dag is ie verdwenen; 'en klein gedoei bij 'n elzenpas is d'r ien stee van gekommen, moar — dat er nou geen rooije toren meer steet, en 'et tóch nog: de Rooije Toren is, zie da's 't wonderboare, veural ien 't duuster. En da's oakelik óók! went, al da'j dan ien 't duuster niet zien kunt, 'en mins die niet doof is kan heuren; en 'snachts, bijnoame as de karkklok twaalf het gebromd, dan heurt ie — lienks van den weg woar den kolk van 't kastêl zal gewêst zin, en 't land nog altied lêg en zoer, vol riet en vol lies steet — doar heurt ie kloagen en zuchten; 't zin de heksen. Regts, woar 'snachts de toren eiges nog wêzen mot, doar heurt ie knoerpen op de tand' en du'k en geweewolverie da'j meint de begoaves te kriegen. 't Zin de huzoaren, lebendige duuvels.

Dat er 'en heele zoi domme minsen zin die niet begriepen woarum 'et bij den elzenpas den Rooijen Toren heit; of ook, dat 'et geen Rooije Toren zou heiten, as ie 't niet was; en nóg, dat ze ongeleuvig genoeg zin um te meinen dat 'et kloagen en zuchten en knoerpen, geschuufel van 't lies, en gekrâk van 't hout of gesnoavel van wilde eend' zou wêzen, dat er zukke domme minsen bestoan — heurende doof, en ziende stêke bliend, dat kan woar zin, moar — juffer SANNE GOESTERMAN van 't Hönings-arf, die gunds, op 'en goeije honderd pas afstand, achter ien de huufkar zit, ze verdrêjd 'et um deur

te voaren langs 't helse gedoei, nou JAN GOESTERMAN van 't Hönings-arf, heur bruur, die 't perd 'en eindwêgs bij den kop het vortgeleid, zoo onneuzel is gewêst um 't glas ien de lantaern kapot te stooten, dat de keers is utgewêjd. 't Kan allemoal best woar wêzen — wat JAN heel goeijig zeit — dat ze toch hier met de kar niet kunne stoen blieden, en, dat zoo véül minsen 's oavends den toren, zonder ongemak gepassierd zin; 't kan best woar wêzen, moar, zeker nooit as 't zoo loat en zoo hels duuster as nou was. Juffer SANNE kos niet ens de vijf vingers zien die ze veur de oog' het utgespreid; dat 'et licht krek zoo digt bij den toren is utgegoan, dat most verdacht wêzen, liever wil ze umdrêjen en weer noar B. as wiejer noar huus voaren. Zuster had zat genooïd um te blieden; alles zou thuus wel teregt kommen. Joa, as ze lang noar gunder ien 't duuster kiekt, dan is't asof ze den toren ien vuur ziet stoen. Umdrêjen wil ze, "Niewoar GRIETJE?"

Moar JAN-boer zei, dat umdrêjen niet kos. Zuster SANNE most begriepen, dat de weg zoo doanig slecht was, dat bruur de kar ten onderste boven zou smieten as ie dee wat zuster gern wou; ze most....

"O Heer!" vluukte juffer SANNE, en ze kneep nicht GRIETJE die lienks noast heur zat ien 't been, dat ze opvloog. JAN en GRIETJE hadden óók gevuld wat juffer SANNE vulde: 'en zachte schok van de kar die stil sting. Niet één van drie die uut durfde sprêken wát 'et wêzen mogt? Ielk had z'n eigen eksplikoasie, moar zéker was't dat GRIETJE met de neusdoek veur den mond zat: lagchen most ze, en durfde 't niet.

't Was van PETER MULLENK, die — heel toevallig? óók B.-sche karnis had gehouwen wel 'en oarige spikkeloasie gewêst um met JAN en SANNE — die 't niet groot op hum hadden — mee noar D. te voaren, woar ie óók t'huus heurde, zonder dat ze't gewoar wieren. As SANNE-meu geweten had dat GRIETJE — toen ze 's oavends met bruurs en zusters karnis hieuw — oan PETERS erm had geloopen, ze zou heur GRIETJE, die ze anders zoo lief had, heel niet vrindelik hebben oangezien. Moar GRIETJE, wat kos zij 'et gebêteren dat PETER óók op de karnis kwiem en met geweld heur erm had genomen. Wat kos GRIETJE 't gebêteren dat PETER in 't duuster achter op de kar was goan zitten, onder 't voaren ielkreis met de hand onder 't huuf deur was gekommen, en krek zoo lang zuntjes oan 't japon had getrokken, tot dat ze héur henje in 't ziene lee. As GRIETJE veul spul had gemoakt en PETER ziën zin niet gegeven, dan kos SANNE-meu deur al 't spektoakel, 't wel is gemarkt hebben, en — och harrejennig, dan was't meugelik heelegoar uut gewêst, uut met alles woar negen bruurs en zusters over jaloers kosten zin, ten woare GRIETJE niet altied goed en toeschietelik veur heurluu gebleven was. Zooveel as oangenomen kiend, begriep ie!

Alével juffer GOESTERMAN had er niks van gemarkt, niks van 't karmishouwen, niks van 't oarig stuk van 'en palfrenier en niks van 't henjes geven ook niet; moar

de schok — toen PETER d'r af sprong, — die kleine schok had ze gevoeld, en, noa de vluuk die ze vluukte, zat ze stief, stom, zonder 'en woord te sprêken. Dat 'et en weerwolf most wêzen die achter op de kar was gesprongen, dat kos hoast niet anders. Wat ze wou? Ze wou dat ze met 'et heufd onder de dêkens lei, diep, heel diep d'r onder.

'En half uur loater ha'j — as't niet zoo duuster gewêst was — 'en heel eind wiejer veurbij den Toren, krek oan den voet van den opweg noar den diek, juffer SANNE in 'en heel ander pestuur kunne zien. Ze hing met heur linkerzied op den erm van 'en sterke jongen boer, op den erm van PETER die heur ielkreis vroeg: of ze wel vort kos — went, één van hoar stoffeschoen' was onder 't goan ien de klei blieve stêken.

Ien 't letst... Nee, verrechtig ze kos nie meer; heur kous plekte ielkreis vast. Weer op de kar goan zitten?.... Zie, met de duusternis was ze bang dat JAN 'em zou umsmieten, en êvel umdat 'et op die weg toch ook niet plus was. Al arg genoeg dat GRIETJE d'r niet had uut gewild. PETER was wel vrindelik. Hoe toevallig dat ie heur krek was achterop gekommen. Ôp de rug goan zitten? 't Was eigenlijk als te vrindelik. Over dag zou 't gek stoan; moar nou! PETER most niet meinen dat JAN-bruur of zij, in vroeger tied wat tegen hum hadden. — Wacht, ze zou 't japon erst nog 'n bietje noar boven hoalen en 't zieden mantilie wat achterumsloan Een, twee, drie schökskes, doar zat ze. — Of ze niet te zwoar was? Och heere, nee, ze woog al heel ligt.

En toch, juffer SANNE was niet dom, bij lange noa niet. Toen JAN met de kar ook boven op den diek sting, woar PETER de juffer noar toe had gedroagen, toen wiest z'et — aleer ze weer ien de kar goeng stappen — zóó te regelieren, dat PETER achterop zou zitten. Woarum? Dat zei ze niet, moar slim was ze, went, as den PETER d'r op goeng zitten, dan most den ander — ge weet wel, den weerwolf, as ie d'r op zat — goan schuiven; dan had z'en schut ien de rug en kos PETER afbieten wat er gebeuren mogt.

En JAN, JAN vond alles goed wat zuster wou, en goeng — nou ie boven op den harden diek bêter zien en voaren kos — weer véúr op de kar zitten; PETER op 't achterstuk; SANNE-meu die zei dat GRIETJE moar deur most schuiven, lienks noast GRIETJE woar ze straks regts had gezeuten, met natte kleivuu't, en schrikachtig; met 'en hart dat starker klopte as anders, en glujende hand'. Van 't letste zu'j al heel gaauw rêkenschap kriegen.

Toen de torenklok met 'en spookachtig noa-getjank één had gesloagen, was de boerin van 't Hönings-arf nog op, en allinnig ien heur sloapcel. 't Was loat, oakelik loat geworden, en noar zuster goeng ze nooit weer as't dóár karmis was, ten miensten as ze dan 's oavends noar huus most.

A'j nou plezier het dan ku'j SANNE-meu is bêter bekieken. Ze is van 'en lillikke

makkeloasie. Moager en schroal van oanzigt kieken heur voale oog' altied arg schichtig ien 't rond; heur neus — zoo had 'en ondermeister op school ens gezeid, — was krek 'en vragteiken dat niet op z'n ploats sting, en 't heufd steet heur op den hals toezoers 'en bietje regts op zied, krek asof ze doof was oan 't lienker oor. Dat schêve zeit juffer SANNE, dat het ze uut 'en schrik gehouwen toen ze twientig joar oud was. Van den schrik het JAN-bruur nooit niks gemarkt, en ook het ie nooit geheurd — zoo as zuster zeit, dat ze ien jonge joaren "t reuske van 't derp" wier genuumd, zoo mooi as ze was; moar — as zuster 'et zei, dan zou 't wel zoo wêzen.

A'k nou nog êfkes zoo vrij bin um oe te loaten zien hoe juffer SANNE, ien stee van de mooie zundagse muts, 'en breeje floddermuts op d'r koale vieftigjarige heufd zet, en voorders hoe ze ien 't bonte nachtijk met anderhalve rok um de schrumpel been', op 'en breeje pantoffelvoet noar de deur geet, 'k bin zeker dan zu'j d'r niet op verlieven.

Dóar is juffer SANNE nog zoo sekuur niet van; nog zoo sekuur niet, aldat ze niet gek genogt is um te geleuven dat ze nóg 't reuske van 't derp is.

Da'j ien't duuster niet zien kunt, da's zeker; moar da'j ien't duuster vuulen en begriepen kunt, da's óók zeker, zóó redeniert juffer SANNE, moar PETER, hie redeniert: Da'j tastend ien 't duuster arg mistasten kunt, da's krek zoo zeker.

Hier za'k êfkes 'en punt schrieven.

Toen juffer SANNE, noadat ze heur schoen ien de klei had geloaten weer op de kar zat, toen is ze ien't erste heel arg geschrokken, dat ze hoast geschraauwd had, moar — ien't begriep dat toch geen weerwolf achter op de kar kos kommen nou PETER d'r zat, in dát begriep het ze dat trekken oan 't japon wel bêter verstoan. Heere minsen! zou verrechtig die jong....? En — zwakke mins! bezwêken was ze; ze had zich de hand loate drukken, twee- drie keer achter mekoar, en, alschoon de hand loater weg was gebleven.... heur hart was ien zien hand blieve stêken krek as heur schoen ien de klei.

Op de deur van 't kämerke — die goed was gesloten wordt nog 'en grundel gedoan; tegen 't vensterglas, woarachter 'en stevig luuk is, zet juffer SANNE den biebel, die op 't toafeltje d'r veur lee, met 't open blad noar 't roam toe. Met 'en lange stok die in den hoek had gestoan, stêkt ze onder de bedstee — dat duut ze ielken oavend, went, ge kost moar niet weten....! Ze stêkt lienks en regts, en smêrt 'em hen en weer, en as 't richtig d'r onder is, dan kiekt ze d'r ien, en stêkt op de beddeplank en boven ien den hoek, nee, nee — ge kost moar niet weten.

't Is alles ien orde. Moar de boerin van 't Hönings-arf kan, alschoon 'et loat is, nog niet ien de bedstee stappen. 't Is heur ook al te wonderboarlik um 't hârt. Wat of 't lot van 'en mins in één uurke tields toch chanzieren kos.

Dat ze't vroeger niet groot op PETER gehad had, dát was woar. 't Proatje had altied geloopen dat PETER's voader weerwolfde, met den duuvel krispendierde, altied neijgheden en zêgen op alles had. Moar, hoe dat 'et ook wêzen mogt, veur 't erst van heur lêven het juffer SANNE den PETER gesproken, en — as oe dan iemand dóár, op zoo'n weg veilig veuruut helpt, joa, op den rug droagt, en oe loater — och heere, minsen! met 't henje opzuukt, dan was 't ien ielk geval niet meugelik dat zoo'n iemand ien 't duuvels verbond met zien voader sting. Voorders, PETER warkte zelfs dukkels bij den dommenei, den pastoor en burgemeister ien den blom- en moeshof, en van hum had ze nooit geheurd dat ie van 'en slechte ries was thuus gekommen.

„Van 'en slechte ries!” 't Was krek of de juffer-boerin oan 'en fleschke vlieg-op-rook, zoo spalkte ze heur oogen; hoastig trooit ze toe op 'en loaitoafel — moar — aler dat ze 'en loai open trekt en 'en deuske d'r uut kriegt, scheen 't wel dat ze 'en grieznel kreeg, went, hoastig greep ze den stok, stootte drie, vier, vief keer d'r mee tegen 't zolder, krek zoo lang tot brúur JAN, die boven sliep, teiken van lêven gaf, en, half sloepend, arg brommend, 'en stukske van den 64ten psalm zong; dóár had ze hum op gedressierd.

Juffer SANNE zit met 'en zoi pampierkes ien de hand. Veul planêt' het ze ien der lêven getrokken, moar deze erste, den blaauwe, die ze trok toen ze nog moar zestien joar oud was, dat kos de woare moar wêzen. Toezoers en altied het ie heur deur 't heufd gespeuld, moar nou, ze wier d'r beduusd van zoo-as ie heur toesprak. Kiek — “In den Steenbok” sting d'r boven, en dan, dan steet d'r onder: “Van een slechte reize zult gij te huis komen, als wanneer gij bij uw vijand zult tabernakelen en hij zal u ganschlik in vlam zetten, zullende gij in den huwelijken staat bovenmate fortuinlijk zijn.”

Nee! starker kos 'en planêt niet sprêken! Moar stil, aldat 't ook diep ien den nacht is, ze kan 't niet loaten um 't buukske, dat ze noa moeders dood achter ien 't kammenet het gevonden, nog ens op te sloan. 't Oracülen-buukske! 'En bietje angstig kiekt ze rond en noar boven, — JAN zong nie meer — moar dan, dan tuurt ze ien 't ouwe smêrige oracülen-buukske met gêl perkementen umslag, den drie-en-twientigsten druk noa 't joar 1657. Bij de drie-en-vieftigste vrag van 't vrag-regiester steet ze stil en lêst: “Of de serviteur goeds zal doen aan zijn verkoren?”

Op 't erste blad ien 't rad van avontuur, leit ze heur vinger op de zes tusschen spoak vief en zeuven, telt volgens de onderrechting zes ien't vragregiester noar umlêg en kriegt getal acht-en-vieftig. Op dát blad van 't buukske mot ze wêzen en doar steet: Olympias! Olympias!! Bêvend met de hand telt ze weer noar onder zes, en doar, doar lêst ze: “Zoo gij u voorzigtig en wijslijk zult gedragen, zult gij al krijgen van uw serviteur wat gij wilt, want hij bemint u ten hoogsten.”

't Hart schuumde juffer SANNE noar de kêl toe; vol was ze, overvol! 't Proffecy

van de jonge joaren zou nog uitkomen en — wonder was't niet dat ze nog ens noar heur hand keek, de hand die — ge weet wel.

Da'j lagchen mot over en vieftig-joarig bijgeleuvig mins dat nog verliefd is, doar he'k geen spiet af, êvel, — went 'k heb heur gekend ien de Bêtuw — 'k wil niet da'j altied over heur lagchen zult, — as ze allinnig moar lillik gewêst was, dan zou j' 'et iens geheel niet gedoan hebben — moar 'k wou wel da'j ze ook kost bekloagen; wat mein ie.... zal 't kiend over dag zien koers kunne veinden, as't 's oavends ien't duuster den weg wier gewezen?

't Is 'en mooie September-mergen, die de donkere nacht het weggekeken.

De groote blom- en moeshof van 't Hönings-arf die achter 'et huus leit, glienstert van duuzend en duuzende dauwdröpkes ien 't lagchende zunnেকে, da'j de oog' hoast mot digtkniepen; de appelen-bongerd gunds oan 'et einde, 't is krek asof d'r 'en mooie blaauwe rook veurbij drief. A'j ien de hugt op de rooije liesterbes' kiek die tegen 't blaauw van den bongerd zoo fonkelend uitkomen, dan ku'j oe wel begriepen dat 'et veugelje zich strieken loat as ze hum doarmee verlokken. Erm liesterken! of de minsen veur ou moar allinnig mooie, lekkere beskes wiesten te veinden um d'r 't lillikke ding mee op te sieren woar ie oe dood ien zuukt. Erm liesterken wil 't niet geleuven; de minsen ze doen 't ook duk veur mekoar, en — dat de mins zich o zoo dukkels loat snappen en niks wiezer as't liesterken is, da's bedroevend, arg bedroevend.

Alêvel loawwe nou geen duuster gezigt zetten. Ien den hof is 't zoo oarig. Heel oarig, en toch is GRIETJE — die al sinds 'en half uur tusschen 't rieshout aan 't plukken van snijboonen was — zoo verstandig gewêst, um 't bonten schort um heur hals te sloan, de zwarte rok ten buitenste binnen naar boven te doen, en, ien stee van de schoen', de klomp' oan te trekken. 't Is 's mergens al fris ien deez tied van 't joar en alles is nat. Ielke stap die ze wiejer tusschen 't rieshout dunt, mot ze de spinneweb' die vol van woaterpâreljes zitten uuteen sloan. Loater, as ze den grooten kôrf vol boon' het geplukt, dan kumt ze uut 't rieshout ien 't pad — en, as ze 'en dikke witte herfstdroad, woar ze krek tegen ienliep uut 'et gezigt het weggegriezeld, dan steet ze stil en êfkes te kieken; lienks ien de hugt, noar de witte duufkes die zich eiges op 't natte boord van heur til zitten te wasschen, te pikken onder de vleugeljes, of mekoare kniep-eugskes geven; en regts noar de doalioas en zonneblom' en harfstsering', die, met de asters umlêg, oan weerskant van 't vlierpriëel stoan, 't oarig priëel woar 't kamperfuulie deurheer wast. Veur duufkes en blommer zou GRIETJE heur letste cent uut 't knipke hebben gegeven, as SANNE-meu — zoo goed was ze — 't niet alles betoalde.

Misschien hieuw GRIETJE zooveel van de duufkes omdat de duufkes zich eiges zoo rein bewoaren en van de bluumpkes omdat ze 't henfd altied noar 't licht toekeeren. Moar 'k gleuf niet dat GRIETJE zoo wied gedocht het. Nou steet ze bij de doalioas. Weet ie van wie of GRIETJE die mooie keuning DOAVID het gekregen, den rooije zwoare doalioa hier, woar ze krek noar kiekt? SANNE-meu ze weet 'et niet. GRIETJE best. Wacht, ze zal zoo'n doalioa plukken en dan... Moar harrejennig! was dát ook schrikkes! krek toen ze den blom bij 't stêlje wou vatten toen riep 'et: "Ho!" ien heur oor; "ho! met den keuning DOAVID, die hei'j van mien gekregen en, erst mo'k nog 'en munje d'r veur!" 't Was als te arg! PETERS neus was bij de hoare gekomen en voorders... begriep ie?

En GRIETJE arg geschrokken, ze kiekt nog beduusd en ze zeit, dat 'et niks oarig is um 'en mins zoo den dood op 'et lief te joagen, foei! PETER hie most....

Wát, wát most ie...? weggoan misschien?

Joa, nee, moar in ielk geval 'en mins niet doen schrikken. PETER wiest wel dat GRIETJE niet alles geleufde — veural niet van hum — wat SANNE-meu gleufde, moar, da'j uut 'en schrik 'en schêven hals kos houwen as geliekweg de klok sloeg, dát ko'j eiges oan SANNE toch zien dat wóár was.

"Zêker," meint PETER, "as SANNE ten miensten den schêven hals niet eer as de schrik had gehad."

Heur is, PETER most nou niet alles wegrederenieren hie most.... Moar wat anders: Hoe of PETER hier ien den hof durfde kommen? Jong, as SANNE-meu 't gewoar wier! Joa, giester oavend, da's woar, moar erst het SANNE met die duisternis zeker gemeind dat 'et 'en ander was die zien hulp presentierde, bij veurbeeld PETER van 't klingelhek; loater het heur zeker te veul den angst veur den toren geploagd; en joa, wat PETER heur zeit van dat henje geven deur 't huuf van de kar heer, 't was wel 'en bietje kemiek, moar, SANNE-meu was toch veul te best um doar zóó um te lagchen as PETER dee. Zeker het SANNE gemeind — joa, wát? — dat wiest GRIETJE niet krek, moar PETER most nou uutscheijen met zien ondeugend lagchen; 't was al arg genoeg dat ie hier in den hof durfde kommen en arger nog....

"Da'j oe deur mien, zoo'n duuvels kiend, is pakken loat!" roept PETER en sleet zien erm um heur poezele hals en drukt heur 'en heel zuut munje op 't frissige wengske.

"Joa, da's zeker al heel arg," zeit GRIETJE, as ze hum stillekes afweert, moar ze géft toch de hand die PETER wou vatten: "Heur is PETER, 'k wil nou niet zeggen da'k krek as SANNE-meu aan dat duuvels verbond van oe voader geleuf, nee, moar zooveel is zeker, da'k dieper inzie hoe 't zund is met ou nog langer verkeerung te houwen; verkeerung um 'en huukske met 'en mins woarvan SANNE-meu..."

"Siends giester oavend dat ie heur veurbij den Rooijen Toren droeg toch wel 'en bêter begriep zal hebben," velt PETER ien.

“En toch geleuf ik dat ze 'en schrik zou kriegen as ze ou hier zag,” zeit GRIETJE.
 “Dat den hals weer regt kwiem te stoan?” lacht PETER.

“Nee, moar 'k roai toch ten beste da'j heer goat” is 't weerwoord, “as we mekoar motte kriegen PETER, dan zal God ons wel helpen en zurgen dat SANNE...”

“Maar God helpt niet as welluu lêg zitten,” velt PETER weer in: “Heur is, 'k bin juffer SANNE giester ien 't duuster van dienst gewêst, en...”

“Wat hei'j doar? 'en schoen?” vroagt GRIETJE en gliemlacht, en dan, dan kiekte ze noar 't vlierpriêl; 't was krek asof ze doarachter geritsel heurde — misschien 'en kat die op de loer was gewêst.

“Joa, de schoen die giester ien de klei blêf stêken he'k ien de vroegte al opgezocht;” zeit PETER: “GRIETJE 'k goai noar binnen, 'k wil heur eiges den schoen weerum geven; ze mot mien dan toch te woord stoan en voorders...”

“Nee PETER ik roai oe goa niet noar binnen,” moant GRIETJE op nei, “a'j zêker wiest... moar nou, en oome...” En dán, half lagchend met den vinger noar 't hek, 'et hek dat 'en eindje wiejer den hof van den weg scheidt: “Kiek is, doar hei'j weer dat wief van giester oavend op de karmis, dat oe woarzeggen wou.”

“Verrechtig!” roept PETER, “van 't kêtellappersvolk met den graauwen hit; 'k heb ze de les gelêzen! Kiek kiek ze is knikken, ze kent ons nie meer.”

“Geen wonder,” meint GRIETJE, “giester was 't op de B.sche karmis, en nou, hier, op 'en ziedweg, wel twee uren wiejer; ze zuukt ons hier niet.”

“Wa'n lillik vrouwmins,” is 't weerwoord van PETER, “en watte gluupse oog; as onze burgemeister dat volk ien de goat kriegt, dan loat ie ze vast deur GERR't de veldwachter noar Oarem of Nimwêgen brengen.” Schraauwend heel hard noar de kant van 'et hek:

“Wi'j is moaken da'j wegkumt!”

GRIETJE trekt PETER oan 't wammes en fluustert: “Stil PETER.”

'Et vrouwmins alêvel ze frunzelt hoar gêl en gluupige tronie ien smêkenden plooi, en stêkt 'en toanige schrumpele hand vol pampierkes deur 't hekke noar veuren.

Aleer dat GRIETJE 'et keeren kan is PETER noar 't hekke gegoan: “Wi'j as de weerlich is moaken da'j met oe schorremorrie van hier goat!” gromt ie 'et vrouwmins toe; “he'k ou giester oavend niet gezeid da'k ou met oe leugens liever boven oan den toren zag hangen as d'r 'en cent veur uut te geven?” Dreigend: “Zu'j goan...? of anders!”

“Dulde, dulde, schön Königsköpke,” smiechelt 'et vrouwmins met schorre stem en vrênde sproak: “wohlseelig liebes Mädchen an die Brust nie woar?”

“Loop! vremd gespuus dat geen Hollands kan proaten,” gromt PETER nog ens; “mein ie dawwe gek genogt zin um noar oe leugens te heuren. Zu'j goan...? Wacht, ik zal ou kriegen!” En, as ie rondziet dan roept ie: “Tjie... tjie... MOOR! MOOR...”

stêkt hoastig de veurste vingers ien den mond en fluut, dat 'et schel ien de rond kliekt."

Zie, gunds bij den bongerd springt 'en zwarten hond over den breejen sloot den hof ien; vliegt, langs de koolstruiken heer, 't andievie-veld over noar deez kant van 't arf toe; scheert veurbij de blom' en deur 'et snijboonen rieshout tot waar zien boas steet, springt noar 'em op, en kwiespelt den steert en schudt er zien natte lief dat 'et woater ien 't rond spat.

"'t Soa MOORTJE 't soa!" roept PETER en hitst noar de vrouw. PETER weet wel dat MOORTJE niet biet, moar met zien snibbig tand' diej altied zien kunt, het ie al dukkels schuuns volk van voaders arf gejoagen. En MOORTJE — hie kiekt noar 't wief, en schiet op heur toe, en grienst met de tand'; moar — wat of 't wêzen mag, doar trooit ie achteruut en jankt en trekt de steert tusschen de been'; en 't wief — dat 'em stief blijft oankieken met heur koolzwarte oog', ze ziet ien 't eind noar PETER met 'en smoailikken lach, en drêjt zich um, en smuuspelt as ze weggeet 'en woord — dat niemand verstoan kan.

Al siends 'en kertier is PETER noar binnen gegoan, en GRIETJE vuult zich zoo zwoar um 'et hart. SANNE-meu was 'et beste mins van de wereld; veur GRIETJE as 'en moeder — alsoochon ze liever had dat de minsen meinden dat GRIETJE 'en jongere zuster was. Joa, SANNE-meu was best en goed, moar, regt begrepen het GRIETJE heur nooit. Zundags goeng ze tweemoal noar de kark en meinde dat ze hier noamoals ien 't helse vuur zou branden as ze oversloeg, en toch — as ze GRIETJE, noa 't erste gezang 't loddereindeuske en 'en oogenblikke loater 'en pêpermunje geprezentierd had, dan goeng ze sloapen, en schrok — veural 's noamiddags — deur 't noagezang erst wakker as dommenei de predekoasie al uut had. Voorders zei SANNE altied dat ze — 'k weet niet hoe dukkels, verkeering had kunne kriegen, en oome zei, dat 'et wel woar zou wêzen, moar, wie dat 'et gewêst woaren die um heur kviemen, dat wou ze niet zeggen. SANNE-meu kos 'et jongvolk dat verkeering had niet lochten of zien, en — ien 't algemeen had ze 'en hêkel oan al wat getrouwd was.

Êvel, was d'r 'en erm man gesturven dan zou ze de wêduw en kienders goed doen en steunen wat ze moar kos. Zie, eigenlijk was ze 'en bietje onbegriepelik. Dat heur eiges den trouwlust nog ploagde... 't kos toch niet woar wêzen, meint GRIETJE, moar, hoe 't ook was, as PETER, die 't meist um zien voder in zoo'n kwoaje naam sting, astantig genogt zou wêzen um over verkeering te sprêken dan zou 'et wel heelegoar mis zin.

Mis? — "Joa, nee, joa, nee," telt GRIETJE en de kleine bloodjes van 'en palmtekske dat ze plokte fledderen noar umlêg: "joa, nee, joa nee, joa nec, joa! —

Wát joa...? Zou 't goed goan...? Ze weet nie meer wát ze gemeind had. — Harre-jennig! wa'n ewwige groote kruusspin die vlak over 't pad, tusschen twee karsenboom', in zien web hieng:

Mergen spin, Slecht begin!

Al zoo veul spin' het ze van mergen gezien, moar deez, deez was al 'en heel lilikke groote. Loop! ze gleufde d'r niks van. PETER schold en lachte altied over die dinger. Alêvel SANNE-meu had toch veur drie joar al veurzeid: dat er bij BOUWELS een starven zou umdat ie 'en vleermuus ien't kiepenhok had gevonden; en nou, ien't letst van de veurige wêk is zien ouwe moeder toch ook moar krek gesturven. Dat er teikens woaren dat ko'j niet tegensprêken, en of PETER ook over alles lachte — over die proatjes van weervolgen en heksen en den Rooijen Toren, dat wou ze doarloaten, moar over meer natuurlikke dinger die ielkeen geleufde, dat ko'j ook spotten nuumen, went SANNE-meu zei altied, as't over veurzeggings te sprêken kwiem: "En deez het de gave der gezondmaking en die der proffecy," zie dat sting in den biebel en ko'j niet tegensprêken.

Zóó prakkezierend is GRIETJE regts van 't woonhuus bij de hooge schuur gekommen.

As de keujes die ze wêteren most allegoar ien't schot woaren, dán zou 't goed goan met PETER, moar, woaren ze d'r buuten dan... zou... 'et...

Nou GRIETJE 't lêge deurke wil iengoan, nou vuult ze — zonder te zien — dat 'en mins uut 'et hoazelhout liensks van de schuur, hoar op zied kunt. Hoastig umgedrêjd kiekt GRIETJE ien't scharpe koolzwarte oog van 't wief dat kort gelêjen deur PETER wier weggejoagd. GRIETJE wordt wit, went van digte bij is 't krek 'en gezigt um de kienders mee noar bed toe te joagen, moar gunds op 'en distansie ziet ze KNILLES de errebeijer ien't noagres heuijen, en ze sprêkt zoo stief as ze kan: "Hê... wat wou ie?"

"Iek mar wenig, schön Koniginneköpke, aber du soviel meer newoar...?"

"Hei'j niet geheurd da'j moar hoastig zoudt weggoan?" zeit GRIETJE en sleet heur oog noar umlêg.

"Habs geheurd, fries, schönes Kiend," smêrt 'et wief, "aber wiest wohl das du miek heuren wolst, sonst wier iek gegoan sein; newoar?"

"Nee da's niet woar!" sprêkt GRIETJE, "k wil van oe leugeus niet gediend wêzen; giester oavend het mien... mien man ou gezeid, da'j van 'en ander niks weten kunt."

Dulde, dulde schön Angelein," grienst 'et vrouwmins: "Könink DOAVED soll dein Mann sein, joa newoar, as Tante den Sjoen past."

GRIETJE kriegt 'en kleur zoo rood as heur halsduukske; arg beduusd geet ze hoastig de schuur ien, smiet de deur achter zich digt, en — ruts... den grundel d'r op.

Getik op de deur.

Nee, GRIETJE wil d'r niks van heuren. 't Was oakelik. Hoe kos zoo'n wild vremd mins van den doalioa en den schoen weten, en boven alles dat PETER heur man niet was. Zou dat wief verrechtig kunne zien of ze PETER zou kriegen of niet....?

Nee! tik moar, tik moar; 'k wil d'r geen spier mee van doen; PETER zou mien outlagchen.

Moar — PETER keek toch óók vremd toen MOOR met de steert tusschen 'de been' achteruut trooi. Dat wief had heel andere oog' as 'en gewoon mins; da'j zieners had dat kos geen mins toch tegensprêken, en....

GRIETJE schrikt, went veur 't kleine roampke van de perdstal tusschen de wingerd-bloai ien, doar zag ze 't heufd van dat wief weer, alschoon ien't duuster umdat 'et wief noar binnen keek en de kloare zonnehemel achter heur was. Zie, in die wenkende vinger most 'en besondere kracht zitten, zoo as ie oantrok. GRIETJE vuult 'et. Niewoar, doar ien de lêge perdstal was't donker....; geen mins zou 'et gewoar worden; 't was toch moar gekheid, um is te weten....; 'en oarigheidje anders niks. 't Wief verkocht striekzwêveljes en goaren en band; GRIETJE kos wat goaren koopen en dan is vroagen meteen. Met de muur tusschen ien', kos 'et wief toch geen kwoad doen. PETER zei ook: 't Was laf um bang te wêzen.

En zie dan, doar steet 'et oarig boerinnekes-köpke met twee donkere oog' ien frisse tronie, bij 't open roampke van de duustere perdstal; ze steet er met heur lêge geldknipke ien de eene, en heur bêvende andere hand ien de gêle hand van 'et vrou-mins deur 't roampke heer. En ze luustert, en heur harte bonst da'j 'et wel heuren kunt; en op ens wordt heur fleurig geloat zoo wit as 'en dooije; moar toch, toch lacht ze, zoo'n ongeleuvig lachske; en 't wief.... 't wief lacht ook, ze lacht as ze groetende heer goat — zoo'n grienzende lach!

En nou — al is 't ook al méér as 'en half uur gelêjen dat PETER noar binnen goeng, nog altied zit ie ien de keukenkoamer.

A'j krek as GRIETJE deur 't touwgoatje van de klinkdeur gekeken en gezien hadt hoe PETER en oome JAN — zonder SANNE-meu — ielk met 'en endje piep ien de mond bij 't vuur hadden gezeuten, dan zou'j deur 't vergeliek nog bêter begriep hebben gekregen, dat GRIETJE den blonden blaauw-oog al heel knap en oome JAN al heel lillik vond; lillik, moar dood-goed; mo'j arg, vreeselik arg op dood drukken. Zoo moager as ie was, zoo knap was ie, en zoo lang as ie was, zoo goed was ie. Goed! al wel tienmaal het ie gezeid, dat ie zich niet kos begriepen woar of zuster bleef, die toch bescheid had gedaan dat ze kommen zou. Al wie weet hoe dukkels is ie noar de dêldeur gegoan um GRIETJE te roepen, went PETER — die zoo vrinde-

lik was um die schoen weer te brengen, hie most toch 'en kummeke koffie drinken en 'en sneetje mik êten.

Zie, GRIETJE kan't niet ontloopen; nog eer dat ze hoastig weggevlogen buuten de dêldeur is, roept oome ien de klinkdeur heur toe: of ze nou asteblijft wou binnenkommen, d'r was 'en vrende die 'en kummeke koffie zou.

GRIETJE most wel, en — oan 't goeije gezigt van oome ko'j wel zien dat ie meer schik had nou GRIETJE d'r ien was. Bij zich eiges had ie wel is 'en roare gedachte gehad; moar zuster....! en 't oomschap! en GRIETJE's jonge joaren! zoo'n adee begriep ie?

Niewoar, a'j opregt bint, dan is't niks meklik um iemand die oe duk um den hals had, gemergen te zeggen krek eender asof j'em alleen van de stroat en de kark kent. Oome markte niet dat GRIETJE en PETER 't zoo'n klein bietje anders deejen. Och, verdekseld! wat zou dat GRIETJE toch 'en oarig, bedrievig huusmoederke wêzen — denkt PETER. Wat dee ze die koffie handig ien 't kêtelje. Toen ze 't woater uut den grooten kêtel, die boven 't vuur hieng, d'r ien schonk, en zoo vlak bij hum sting, toen had ie hoar wel is êfkes ien den molligen erm willen kniepen, moar ... den oome met zien lange tronie zat d'r vlak tegenover. Kiek, wat goeng dat alles vlug van de hand; hoe veurnoam: 'en wit servet op 't klap van de toafel; de mik, 't roggebrood, de botter, alles d'r op gezet; vief, gezwiend! — Harrejennig, 't is hum nou niet genogt dat ie MOOR, die hum 't kôpke op de knie lei, langs de oor' streelt....

“Wa'k zeggen wou, JAN-boer,” zeit PETER, asof ie uut 'en dreum kumt, “'k heb wel is geheurd da'j ien vroegere joaren, toen ie nog ien de harbarg kwiem, da'j toen zoo mooi den bromvlieg en de mug' kost noasoezen, dat mot heel oarig gewêst zin.”

“Och nee — joa — wat za'k zeggen,” hakkelt JAN-boer, en bloast groote wolken tabaksdamp um zich heer, “dat het zoo'n voart niet geloopen.”

“Joa, 't mot toch méér as natuurlik gewêst zin,” zeit PETER, “en dukkels he'k gezeid, 'k gaf d'r 'en verrel tabak veur, a'k dát is heuren kos.”

JAN-boer striekt de beije hand' over de broekspiepen hen en weer, kiekt strak ien 't vuur en bescheijelik sprêkt ie: “Och, in mien jonge joaren.... moar nou — 'k zal 't stik zin vergêten.”

“Nee, dat kan niet woar wêzen,” zeit PETER, en dan as ie opstoat, tot GRIETJE die mik snijdt: “Wat zeg gij d'r nou toe....?”

GRIETJE wordt rood en smuuspelt: “Nee, dat gleuf ik ook niet.”

Zóó, zoo'n bietje bedeesd, wat is ze dan oarig! PETER wordt arg verliefd. Tot JAN-boer die mot bezwieken: “Och, a'j 't moar is êfkes prebieren woudt....?”

JAN-boer weet niet... en grunnikt, moar — as ie PETER die zoo vrindelik was doarmec plezieren kos, dan.... hie zal 't prebieren; mot niet ten kwoaje rênenen as ie't vergêten is.”

“O nee, volstrekt niet!”

JAN-boer steet langzaam op; leit 'et piepke op de toafel; geet, zoo lang as ie is, met 'en bietje kromme rug noar 'et roam; striekt zich bedeesd over 't hoar; kniept duum en vinger asof ie 'en kluutje zal nemen; kucht twee — drie keeren; zeit nog ens dat ie't verrechtig vergêten is, moar, as PETER: “Nee toe moar!” gezeit het, dan geet ie met de geknepen vingers langs de gloas' van 'et roam noar boven en onder, op zied en achteruut, en heur ie — arg kunstig — 'et soezend gesnor van den bromvlieg en 't kloagend getjieng van 'et mugske, dat 'et 'en wonder in oe oor is.

A'j goed hadt geluusterd en gekeken dan ha'j nog méér kunnen heuren en zien.

Nou JAN-boer met den rug noar hum toesting, nou het PETER zien oarige GRIETJE ien de boutjes gevat; en — wat ze ook sribbelt — as JAN-boer krek duut asof ie den bromvlieg al vatte moar dat ie weer vortvloog, dan is 't metterdoad, dat PETER al drie vliegskes van 'en zacht brommend munje gesnapt het; hie kos 'et wat gaauwer as JAN-boer.

Moar fremd! 't is krek asof dat eigenste munje niet lagchen meer wil. PETER begriipt niet woarum, en, as ie allinnig op GRIETJE moar let, heur ien de donkere eugskes kiekt en meint dat er treunjes ien springen, dan markt ie te loat dat JAN-boer zien bromvlieg veur 't spiegel nog noazat, en 't stoan van heur bei met 'en oogslag gezien het.

Asof 't getooverd was sprong PETER van GRIETJE weg. Moar JAN-boer — alsoon ien 't zwak gegrepen, en meugelik ien nog wat anders, liens onder 't wammes, JAN-boer was veuls te goeijig — en nou ook verlêgen — um te sprêken van wat ie gezien had; alêvel ien 't brommen en piepen had ie geen oarigheid meer en schee d'r mee uut. Toen PETER hum vrindelik dankte veur 't oarige spul, toen zeidie, arg goeijig: “'t Is tot oe dienst gewêst.” Zie, zóó begreep ie't. Moar PETER, hie vuult en begriipt ook, dat: toen ie um GRIETJE is beet te pakken, oome JAN beet nam moar de spiegel hum beet kreeg, dat ie toen en lomp en oaveregts feguur het gesloagen.

Um ronduut over GRIETJE te sprêken is ie hier gekommen, en nou — wat most den goeijigen JAN-boer nou denken van 't lakspul!

GRIETJE vol schoamte is met de schort veur 't gezigt uut de keuken gelooopen, moar PETER, as JAN-boer zien piepke weer opstêkt, dan trooit ie toe um ook JAN-boer te zeggen, wat ie erst gemeind het allinnig veur 't heugste gezag te motten bewoaren, moar — krek as ie sprêken wil, dan geet de deur boven 't keldertrap open, en kumt SANNE-meu langzaam de trooi van 'et kelderluuk af.

'En ummezienje geduld. JAN-bruur eiges keek d'r beduusd van. Moeders trouw-japon van gruune sergie, 'en arfstuk bijkant tachtig joar oud, met kort en lêg uut-

gesnêje bovenlief, krakte zuster SANNE um de moagere lêjen, aldat ie krek as 'en zak hieng; op 't schêve heufd sting de neiste kniepmuts met rood en gël gemoesd lient d'r um, da'j schêf en drêjerig wier a'j 't oanzag. Den boot met dijemant, — woar BRAM ens honderd doalder veur geprezentierd had — hieng heur op 't gemoed. Bruur begreep d'r niks van, moar dat hoefde ook niet. Nou SANNE zoo'n bietje groacelik den PETER het gegroet, nou smuuspelt ze, op zied tegen JAN-bruur, en JAN-bruur begreep 'et, went, hie knikte zes-zeuven keer achter mekoar, sting op, en goeng met zien dood goeije lief de deur uut.

PETER was opgestoan toen de juffer binnenkwiem. Moor het de tand' loaten kicken, moar as PETER koest! tegen Moor en gemergen tegen de juffer het gezeid, dan houdt ie de pet veur zien mond, en 'k weet niet of 't bleuheid of lagchen is.

Nee, bleuheid is 't niet:

“Hei'j goed gesloopen juffer GOESTERMAN?” zeit PETER met 'en knikske, “'k most êvel is komme zien of alles nog fris en gezond was noa giester oavend.”

Och, wat was den PETER bij daglicht 'en knap mins; veul knapper van digte bij as op 'en distansie.

“Joa, MULLENK,” is 't antwoord, “wat za'k oe zeggen; d'r zin umstandighêjens dat 'en mins die sloopen zou willen geen oog kan digt kriegen.” Met en knikske: “Ge bint giester oavend wel vrindelik gewêst....; 'k had niet gedocht, went....”

“Joa, 'k weet wel juffer da'j altied, um ouwe onneuzele proatjes 'en weerzin tegen voaders huus het gehad,” zeit PETER en ziet dat de juffer op JAN-boers ploats bij 't vuur goat zitten, “moar 'k docht ook, sinds giester oavend da'k oe van dienst mogt wêzen, zu'j zeker wel heelegoar oan geen proatjes meer gleuven.”

“Och nee!” smuuspelt SANNE, “d'r is zoo veul blammoasie ien de wereld; moar van ou of oe voader he'k toch eigenlijk nooit....” ze zweeg en keek ien 't vuur.

PETER is heel blied dat ie dat heuren mag. Niewoar, 't was oakelik genogt dat de minsen in dezen tied nog zoo bijgeleuvig woaren; juffer SANNE was ook veuls te verstandig; en — as ie dan van mergen ook al doadelik was gekommen um de juffer te prezentieren wat ze verloor.... PETER ziet rond, en vétur en achter zich, en — as ie den hond, die juffers stoffe schoen het beet genomen, en d'r krek mee oan 't plukhoaren is, 'et ding met 'en ruk uut den bek het getrokken, en wiejer den arg vertrampenierde schoen woar MOORTJE nog noar opspringt, ien de hugt houdt, dan kiekt ie de juffer oan asof ie wil zeggen: Zie, da's nou spietig!

Moar o, die schoen: 't had niks te beteikenen.

Joa, juffer da's nog zoo zeker niet a'j moar oan veurteikens hecht.

Alêvel of 't ook spietig is, PETER kan 't niet gebêteren. MOORTJE kriegt 'en tik, — erme dier!

“Van mergen,” zeit PETER, “bin'k al vroeg de deur uutgegoan um den schoen

te zuuken; moar joa — goed Bêtuws, goed rond: de schoen is eigenlijk de sleutel gewêst um hier in huus te kommen." Gemuuzoam:

"Juffer SANNE; 'k bin.... verliefd, arg verliefd!"

Och lieven heere, doar ha'jt al!

"Sinds da'k GRIETJE, 'en joar gelêjen veur 't erst hier in 't darp zag," vervolgt PETER met klein, en sleet met de schoenzool op toafel, "he'k bij mien eiges gezeid: die mot 'et wêzen, die en geen ander!"

De juffer schrok, vreeselik arg, asof z'n weerwolf gezien had; misschien wel van die zoolslag op toafel, en ze kiekt noar umlêg onder de schorsteen, en trapt met heur voet tegen 't houtvuur, dat 'et heelegoar deur mekoar velt.

"'t Was, toen'k bij dommenei de doalioas zou opbeinden," proat PETER weer, "toen wa'st dat ze mien met heur vrolikke snutje veur 't erst ien 't gemoet liep. Hou! zei ik. Nee, zei ze. Joa! zei ik, en zóo goeng 'et, tot dat dommenei, woar ze 'en schelharst gebrogt had, uut de deur kwiem en — vort was ze. Juffer SANNE, 't was altied gestribbel van GRIETJE umda'j met voader.... ge weet wel.... en van mien wa'st geploag en gevrij um 'en huukske; moar nou, niewoar, siends da'k oe giester met die hand deur 't huuf van de kar, misschien arg heb loate schrikken, zu'j 't wel gevat hebben; juffer SANNE 'k bin zoo doanig verliefd op GRIETJE, dat verrechtig...."

Moar wiejer sprêken kan PETER niet, went krek as ie met 'en zoolslag 't slotwoord versterken wil en MOORTJE nog ens opspringt noar den schoen, dan ziet PETER juffer SANNE opvliegen van heur stoel, en, as ze rukt oan 't mooije japon, dan heurt ie heur gillen en schraauwen: "Help, help! ik stoai ien de vlam, heelegoar ien de vlam!"

En juffer SANNE as ze den zoom van 't japon, die zeker deur 'en vlammend op zied gevallen stuk hout ien brand kwiem, met heur hand wil uitdooven, en zich doanig de vingers brendt, dan gilt ze al starker en starker; loopt PETER die toeschiet hoast onderste boven; vliegt altied schraauwend met onzinnig geweld de dêl op, en MOORTJE, de dartele moor — wat PETER ook roept, hie vliegt heur schel blaffende noa.

En zie, as 't wonder spektoakel de kiep' doet uiteen stuuven op de dêl, en de duufkes die op de deur zoaten vortvliegen noar heur til, en de verkens uut 't binnenschot noar buuten joagt — zóo hoastig, dat ze met heur driën tegeliek ien't naauwe deurke blieve stêken, — dán, dán heurt ook JAN-boer 't vremde geweld en 't wekt hum uut 'en triestige moalerij.

Krek sting ie te kieken noar den grooten parzik die giester nog zoo mooi tussen de gruune bloaj' te kleuren hieng, en woar ie nou zag dat deur zoo'n stomme lillikke wisp 'en gat as 'en duum ien gevrêten was. Zie, doar vloog de wisp met zien goudgêle lief d'r weer op toe um 't hart d'r oan op te hoalen. 't Zou niks, niks geen muute wêzen um den dief dat spulleke betoald te zetten, en 'em veur goed te leeren dat ie zien snoavelje had kunne thuus houwen, moar... wie kos nou eksplecieren dat zoo'n

parzik niet krek zoo goed veur den wisp, as veur hum, veur JAN-boer was geschoapen, hie zou den beest moar met vrêje loaten, went — GRIETJE most ook eiges weten...

Hoe JAN-boer van den parzik ien ens op GRIETJE kwiem, dat wiest ie niet krek, moar nou — nou het ie 't lêven van zuster geheurd en ziet ie heur gunds bij de put stoan, met 'en speктоakel asof ze den duuvel op 't lief had.

En joa; dát had ze. Dat ie heur beet nam dat vuult ze en weet ze zéker, aldat ze't niet utsprékt. En toch, zie, den eigeste die 't heur had oangedoan, 't was toch ook den erste die heur 'en enmer putwoater over 't brandende kleedoazie en den blaffenden hond 'en eindwêgs op zied smeeft. Nee, ze weet niet of z'em vluuken of danken mot, went, nou bruur JAN arg goeijig steet te vroagen: of heur hand' geen zeer deejen, en of ie ook helpen kos, en hoe of 't gekommen was — nou kumt PETER, die heel gaauw noar binnen is gegoan, met GRIETJE uut 'et achterhuus al weerum, boakert de lillik gebrende vingers in döpkes van watten, en, as ze nou harder schraauwt van de pien, dan is 'et toch weer den eigenste PETER die heur loat drinken uut den nap, die met 'en ketting oan de put hoeng. Joa, joa, ze vuult 'et wel dat "de vijand" die, volgens 't planêt ien den steenbok, "bij heur tabernoa-kelde" — onder den schorsteen — en heur heel anders as ze gemeind had "ien vlam zette," die 'en kiend vrijde ien stee van hoar, dat ie heur toch ook goed was, went, hie steunde heur onder den erm en hielp hoar — nou ze op bezwiemen af is — met GRIETJE 'et huus in.

Da'j oe lillik de vingers kunt branden a'j onverstandig ien't vuur tast — doar kreeg MOORTJE bij vergeliek 'en kloar begriep van, went, toen ie de drie, met JAN-boer d'r achter, noar binnen zag goan, toen snapte ie noar 'en vliegske dat ien de hugt hum veurbij streek, en stiet zien neus tegen de post van de schuurdeur.

En eer dat PETER noar huus geet goat ie nog êfkes ien den moes- en blomhof.

A'j d'r niet tegen kunt um 'en oarig boerinneke met heur mollige frisse wengske tegen den schouwer van 'en knappe krullekop te zien leunen, as ze ielkreis de donkere oog' deur de lange zwarte weimpers noar 'em opsloot; a'j d'r niet tegen kunt um heur henje, zoo grof niet a'j meint, deur den forssen warkhand van den blonden krullekop te zien drukken, as ie meteen, zoo af en toe, op 't vurheufd van 't lieffikke dernje zien reine lippen zet; a'j d'r niet tegen kunt um 't oan te zien, dan mo'j moar krek doen as MOORTJE, die oan de vuut' van zien boas leit en de oog' het digt geknepen. Alêvel ge kunt toch heuren.

En PETER MULLENK, hie zeit tegen 't oarige zwart-eugske: joawel, dat 'et heel best zal goan; wat ie met redenoasies zeker nooit had verwonnen, dat het ie grif metterdoad verkregen. Tante SANNE zal joa zeggen, went, zoowoar as ie GRIETJE hier

op 't tipke van d'r neus kust — MOORTJE kniept êfkes met de oog' — zoo waar is't ook, dat 'en mins den angst veur andermans ziel loat stêken — aldat ie 'em duuvels gleuft — as ie 'em goed het gedoan en hielp bij okkoazie van nood. Joa, 't kan best waar wêzen dat GRIETJE geliek had toen ze van mergen meinde, dat SANNE-MEU nog eiges 'en leinte-bluumpke op 't platte gemoed wou, en dat 'en waarzeggerij van jonge joaren heur nog altied beruurde; moar, zóóveul is óók zeker, dat ze bij 'et ploatvuur over PETER'S beduuling geen ummezienje ien de moaling is kunne blieven. Stil het ze't oangcheurd en ze wiest nou sekuur, dat niks anders as mooi-lief harte-wiefke troef was. MOORTJE kniept wéer met de oog'. Joa zelfs, zeit PETER al wiejer, toen ie straks de juffer ge'n dag zei, en bêterschap wunste, toen het ze heel vrin-delik, dag MULLENK en dank oe gezeid, went — ook de road van de watten was goed gewêst en 't woaren heur eigen watten waar niks geen duuvels spul mee kos gebeurd zin.

En nou, nou mot PETER 't liefste snuutje g'endag zeggen. Watblief....? Of waarzeggerij wel altied leugen zou zin? Of PETER d'r nooit oan geleuft.... Wel zeker, lief dierke, hie gleuft er wel oan; weet ie wanneer: a'j op de vingers kunt noarêkenen dat 'et uitkommen zal, beveurbeild: oan 'et proffecij dat ie mergen noar B. zal goan um erst is met GRIETJE'S moeder te proaten, en beveurbeild: dat 'et oarige zwart-eugske zien lieve wiefke zal worden, as ze moar tied van lêven het, en.... dat ie heur zekerlik tien munjes weerum zal geven as zij hum d'r één gêft.

En joa ze duut 'et; en MOORTJE kan 't niet loaten um heelegoar noar de boas en zien zwart-eugske op te zien, en hie kumt overeind, went de boas kniept met de vingers en nooijt 'em: "Kom, MOORTJE kom!" En MOORTJE loopt de boas achternoa, 't hek uut, lochtig én opspringend noar de klappende vingers, tot dat se soam al heel gaanw vergoan veur 't gezigt, ien 't digt gebloart van den grooten bongerd.

En GRIETJE — zie, ze blijft doar allinnig bij 't hekke stoan, en as ze tuurt noar den bongerd, en niks.... niks meer ziet, dan is't heur toch krek asof ze dat lil-likke wief weer ziet, en, dan heurt ze nog ens dat woord, dat harde woord....

Alêvel, 't woaren leugens, allegoar leugens: "de heerlijkheid van den oogst zou ze zien, de kou van den weinter zou ze vuulen, en de leintebluumpkes zou ze weer ruuken, moar, alee dat 'en neije oogst kwiem en de twaalfde moand van heur achttiende joar zou voleind wêzen, most ze afvallen van 't lêven as 'en korn-oar veur 't sikkel!" Watte proatjes! PETER zou d'r zeker um lagchen. En toch — doar sprin-gon ien ens weer heur ooglee ien troan'; PETER het gezeid dat ze zien wiefke zou worden as ze tied moar van lêven had; en GRIETJE, ze zucht veur zich uut: "Joa PETER, joa — a'k tied moar van lêven heb."

As GRIETJE moar tied van lêven het!

Siends den frissen Septemberdag, toen we 's mergens ien den blom- en moeshof van 't Hönings-arf woaren, is 't nog frisser geworden, en niet gering. Erst, tot dat de eerdappels uut den grond woaren, het October zoo'n bietje kiekeboe met 'et zunneke gespeuld, moar op 't letst het ie heelegoar wolken veur 't zunneke gebloazen, dat 'et 'en arg spul veur de appel- en peerenplokkes ien den bongerd is gewêst, um den oogst buuten 't nat en de kramp buuten de vingers te houwen. Wat 'et moantje belangt, 't is deur den October, ien 'et letste veural, met vrêje geloaten, en de druufkes oan de kleine wingerds ien 't derp, die niet ziek woaren, ze hebben 't letste zuut van 't moantje gekregen. GRIETJE, alshoon dat 'et fris ien den bongerd was, ze het toch tot 'et letste toe mee appels geroapt, en ten einde toe gezien, "de heerlijkheid van den oogst"; zuute druufkes gepruufd dat het ze niet; op 't Hönings-arf was de ziekte d'r ien.

November is lillik oan 't roazen gegoan, en met zien kouwen oajem het ie al vroeg, en krek ien één nacht, de doalioas glad verflenst, dat ze groezelig zwart woaren en slap hiengen as 'en voatdoek. Keuning DOAVED had ook de mooie kleurige spullekes uutgetrokken, en zou moar sloapen tot dat 'et weer leinte was.

En December, al dat ie ook met zien kille hand zoo af en toe de klisse klei op de wêgen ien steen het veranderd, en witte blumpkes op de gloas' geteikend, en 'en dun vluurke asoft 'en spiegel was over woajen en sloot' het getrokken...., de Rien en de Woal tot stoan te kriegen, dat het ie oan Jannewoarie te doen geloaten.

En Jannewoarie, met scharpe noagels het ie 'et altied hollende tweespan ien d'r neusgoat' gevat, en Rien en Woal zin op d'r achterste been' goan stoan en hebben geschuimd en gesloagen tegen kribben en diek. Goddank niet óver den diek.

En Febrewoarie, as ie van voader 't bestier had overgenomen, dan het ie 'et tweespan weer los geloaten, en Rien en Woal zin weer lieberkes oan 't loopen gegoan; en — 't minsdóm trok zuntjes ook buuten oan 't wark.

De weinter was koud gewêst. GRIETJE had "de weinterkou gevuuld"; moar de leinte is gekommen en wermte en wasdom het ze gebrogt, en 't korn ien halm gezet, en den bongerd ien mooie blumpkes.

A'j GRIETJE op 't Hönings-arf zuukt dan ku'j nog wel twee uren wiejer goan.

Al vief moand' umtrent — went we schrieven nou bluijmoand — is ze niet meer bij Oome en SANNE-meu. Van lieverlee het z'en sterke verzuuking noar moeders huus gekregen, zóó stark, dat Oome JAN op 'en kouwe dag ien December de kar moar iengespannen en heur noar B. het gevoaren. SANNE-meu hadden de troan' ien de oog' gestoan toen ze GRIETJE g'endag kuste. Och! had ze niet alles gedoan um GRIETJE te plezieren. Op 't gefleem en geproat van den PETER, woar ze toch 't regte niet van

had — zoo'n vrende spitskieker as ie was — op 't gefleem en geproat had ze gezeid: "Nou as't dan mot, dan mot 'et met GRIETJE en ou."

Moar — 't joa is d'r pas uut gewêst, of SANNE-meu het zooveul berouw gekregen as hoaren.... nee van d'r hoaren sprak ze niet, ze het arg berouw gekregen, went, toen 't dan vrolikheid most wêzen, toen was't van dag tot doage alles oakekker en stiller geworden. Ien stee dat GRIETJE vrijde noar beheuren, zat of liep ze heele doag' zonder lach of proat; zelfs as PETER kwiem dan was ze zóó wonderbaarlik roar, dat SANNE d'r geen begriep van kos kriegen en in GRIETJE's ploats heel anders zou gewêst zin. Ien stee dat GRIETJE zich zundags opkleidde noar beheuren, had ze dukkels ien 't warkendoagse jak en rok gelooopen, zonder noar de kark te goan, en, dat ze moager en bleik wier, dat zag ielkien die heur tegenkwiem. Moar GRIETJE niet allinnig, ook JAN-boer, altied zoo goeijig, is sikkeneurig en stil geworden; heele oavends had ie in 't vuur zitten kieken, en, as zuster nog is prakkezierde van sukkeloai te drinken, woar ie altied zoo opgemonterd bij was, dan dronk ie't wel, soms twientig kummekes, moar — niks geen vrolikheid.

Oan eigen gemoed het SANNE-meu al heel gaauw gemarkt, dat er 'en zwarte roaf over 't huus was gekommen, en al kort noa dat PETER dat joa kreeg, het ze kloar gevat, hoe ze erst um eiges, en toen ter liefde van GRIETJE zich deur den booze liet strieken. Wat ze vroeger glippen liet, dat het ze weer beet gegrepen: die PETER die heur allen beuurde was duuvels en met den duuvel speulde ie koart. GERR'T de veldwachter had toch ook eiges gezien hoe PETER verleden joar bij burgemeister ien stee van mest, zout bij de sparzieplant' had gedoan,.... zout! hoe ie de boom' met 'en vremdsoortig woater had gewasschen; boom' te wasschen! en stuufzwoavel over den wingerd had gestreujd dat 'et 'en schand was. Wie van z'n lêven had van zukke duuvelskunsten meer geheurd! Joa, burgemeister had van alles volop ien den hof gehad, moar wat blief.... dat zien jongste dernje hoast deur 't achtereind van zoo'n sliersparzie ien't kêlje, gestikt is.... watblief, ge most moar onneuzel genogt wêzen um 't verband niet te zien! En — "dat den PETER krek as zien voader ook weerwolft," had GERR'T gezeid, "k bin niet bang veur geen mins, moar a'k em 'soavends ien 't vezier krieg dan druk ik de hand op mien soabel en sloai 'en kruus. GERR'T was Rooms. Juffer SANNE Griffermied, en alschoon de juffer niet begriepen kos hoe 'en mins zoo onneuzel kos wêzen um oan de magt van zoo'n kruussloan te gleuven, asof 't biebelboek ten binnenste buuten zetten niet heel wat bêters was, ze gleufde toch krek as GERR'T dat PETER weerwolfde en heur heele huus had beweewolfd.

Hoe 't wêzen mogt GRIETJE het gegreind toen SANNE-meu heur het oangemoand um PETER zien woord weerum te geven, moar, wonder bóven wonder, gevraagd of gesproken het GRIETJE niks, heelegoar niks. Niks het ze geproat, moar op 'en goeijen dag dat ze PETER gesproken had, toen het z'em zeker effektief de waarheid gezeid,

went — 's oavends lei ze lankuut met begoaves op de grond, en "de vluuk" is nie-meer op 't arf gezien.

Moar, aldat JAN-boer ook weer 'en bietje tieriger is geworden, GRIETJE niet. SANNE had dukkels oan GRIETJE gevraagd, of ze wel is 'en gevuul had asof heur 'en groote kat op de rug sprong. . . .? Nee! — "Met de veurpoot' hier, um de strot van de kël heer. . . .?" Nee! " 'En koud gevuul achter over de ruggegroat krek eender asof 'en kelderslek d'r langs heer kroop?" Nee, dat had ze nooit gevuuld. "En geen kiepevel ook niet gekregen as ze met 't lienker oor 's oavends ien't kussen lei. . . .?" Nee! nee! Op alles was't nee gewêst. Nee, PETER wou ze niet weerzien; dommenei d'r over sprêken, nee dat kos. . . en den dokter hoalen dat zou iens geheel niet. Ze mankierde niks; 't was heelegoar niks; heur, ze zong al; zie, ze goeng al oan't wark ze. . . . Moar, goandeweg is ze zóó vremd geworden, en gestoag het ze toch zóó dukkels van moeders huus gesproken, dat SANNE ien't eind, hoast oakelik van GRIETJE geworden, most toestaan en het oangezien, hoe ze bleik en ontoan deur JAN-bruur met de kar wier weggevoaren.

En nou, nou is't 'en mooie vroege zundagmergen ien de meimoand. A'j over den Rien-diek goat en bij 't darp kumt waorachter 't Hönings-arf leit, dan mo'j toch êfkes stoa blieven zoo vrêjig en lieflik as't d'r uutziet. Hier, tusschen de harbarg en 't bakkershuus ien, loopt den afweg noar umlêg, en vort met 'en kronkel langs dommeis-arf noar 't lindenbuschke woarboven de torn van 't karkske uutstêkt. De blaauwe leikes gliensteren ien't zunnেকে krek zoo blank as de blaauwe leikes van 't kleinere karktornje doar gunds, met 'en groot kruus d'r op.

Lienks en regts, en overal ku'j 't korn en weiveld tussen de hoeves zien utblinken. Over 't graauw planken schutting van dommenei's arf doar zie'j de gouwe-rêgen, de volle sering en de witte sneeböllerkes tusschen de gruuene bloai oan 't lagchen, en, of 't van dóár kumt, of van de hoagedorn bij 't bakkershuus of van de lindes gunds, 't ruukt. . . 't ruukt zoo zuut en lieflik da'j de neus nog wiejer ien de locht veuruut stêkt. Ge zoudt 'en uur stoaan kieken ten miensten a'j niks anders heurde, as 't zacht gegons um de oor' en 't zuut gefluut ien de boom', en 't hoanje op 't arf, en 't oarig geklank en geklep uut de torns; hier, zes uur ien den mergen, dóár nooijend ten vroe'gmis.

Moar nou, nou kiek ie noar wat anders. Gunds op den diek doar geet 'en stofwólkske op. 't Is 'en jong vrouwmis dat hoastig noar deez kant veuruut kumt. Heur rok' en

schoen' zin arg bestoven; zoo af en toe vêgt ze den neusdoek deur 't geloat, went de zweitdruppels gleijen heur 't halsduuksken ien. Ze mot wel wied en hard geloo-
pen hebben dat ze nou al zoo werm is.

Woar ze van doan kumt en wie of ze wêzen mag...? Stil, doe moar asof ie GRIETJE niet kent. Joa eiges weet ze't wel dat ze bleik en moager is geworden, oakelik, heel oakelik. Ze vuult wel dat ze hoast geen kracht en geen oasem meer het um hoastig heurs wêgs te goan; moar toch, tóch wil ze veuruut. Woar ze wêzen mot doar zal ze zin véur dat 'et karkvolk hoar ien't gemoet kumt. Nee, de dokter bij moeders huus hie zou niet geleuven, dat 'en mins met de têrink nog zoo wied loopen kos. Eiges begriep ze't ook niet; al um drie uur is ze stillekes opgestoan, heel stillekes, went, PETER zou ze toch weerzien, en de blumpkes die ie heur gaf, en de duufkes op 't til alear dat ze stierf... O lieve God! wat griep heur dat woord ien de borst: Starven!

En wiejer loopt ze, tot hier bij de harbarg. Den afweg mot ze af. Van de blom' die over dommenei's schutting hangen ziet ze niks; moar ze ruukt toch... wat zuute locht! Niewoar... "de leintebumpkes zou ze weer ruuken, moar, eer dat 'en neije oogst kwiem en de twoalfde moand van heur achttiende joar..." 't Klamme zweit striekt ze vort van 't vurheufd.

Zie, nou steet ze stil; 'en scharpen blik sleet ze óp noar de roam' van 't dom-
meneishuus; de gardien' hangen glad veur de gloas'; met 'en zwonk schiet ze 't hek van den hof ien. Achter 't schutting, ien de schaauw van 't sering en ander blomhout schuult ze weg, en tuurt en kiekt onder de bloajers deur, 'et sliengerpad ien, 't pad, woar éns, veur 't allererst, den blonden krullekop bij 't doalioaspark heur toesprak, van joa en van nee met heur dolde en...

Zie, nou trilt ze ien al heur lêjen. Gunds uut 'et kleine deurke van den steenen trekkast, kumt 'en mansmins noar buuten; de bruijroam' zet ie open...; lienks kiekt ie en regs; noar de locht kiekt ie, en noar umlêg op 't park woar nog heel kleine plant' stoan bij hooge doalioastokken; 'en vrolik zwart hunje lekt hum de hand en hie strêlt 'et den kop.

En... 't sliengerpad kumt ie af; zie... regt op heur toe;.... 't blomhout veurbij, en — 't blomhout dat ritselt as't kloagt: "PETER, PETER!"

En PETER ontruurt en blijft stoan; moar, goeije God! mot dát GRIETJE wêzen, zoo bleik van wang en hol van oog; kan 't meugelik zin dat liefikste dernje? Moar joa, ze is't; 't is GRIETJE die hum verstiet, en zie, ze stêkt de bêvende hand' noar 'em uut, en smuuspelt nog éns: "Och PETER, mien PETER."

En PETER, aldat ie hóar PETER niemeer is; aldat ook 'en kouwe weinter hum 't hart het bevroren, hie kumt toch noader, en, as ie tegen MOORTJE die blafte: koest! het gezeid, dan vraagt ie heel koel en bedoard:

“Waar kom ie van doan GRIETJE? ge bint ziek, ik kan't oe oanzien. Wat doe'j hier zoo vroeg ien den hof?”

Zie, 'en schuwen blik sleet GRIETJE noar 'em op, moar sprêken kan ze niet; heur oajem is beklemd; 't hart sloat heur hoog ien de kël! Niewoar, alles wou z'em gezeid hebben; alles wat ze vroeger niet durfde: dat ze hum afstiet ien't droeve gevuul hum nooit te beheuren; van 't wief dat heur woarzei den dag van heur starven; van den angst die op stond hoar beruurde aldat ze't niet geleufde; van 't langzaam gevuulen, van 't zuutjes vervallen en 't bijkant niet sloopen, van alles! van alles!! went nòu, niewoar, nou zou er den PETER, den liefste, niet lagchen um 't bijgeleuf; nòu zou ie't wél geleuven as ie heur zag, en zeker niet kwoad zin op GRIETJE, zien GRIETJE, die starft in heur schoen'.

Moar nou, zoo strak sprêkt ie heur toe, en antwoord gèven dat kan ze niet. 'En lange, hokkende snik glijdt heur weg van 't gemoed; 'en stroom van troan' schiet heur vort uut de donkere oog', en PETER hie griept noar heur hand, went ze duuzelt zoo vreemd asof ze zou neersloan.

PETER is stark; met ielke hand honderd pond tegeliek op toafel te zetten doar moalt ie geen spier um, en as't gewed was dan zou ie GRIETJE best van hier noar 't Hönings-arf droagen, moar nou, wat zou en wat kos ie nou doen. Tussen heur bei' was alles gedaan; doarveur het dat malle schoap van 'en SANNE gezurgd, die zeker nee meinde toen ze joa zei van GRIETJE en hum; die altied valse laffe proatjes gesteund het van voader en van hum. . . . dat vervluukte bijgeleuvige wief! Stil PETER, ie meugt niet vervluuken. Nee, goeije groote God, 't is wel woar, moar a'j de proatjes ien't darp had geheurd, en 't sloan van 'et hart ien de borst, en gevuld wat ie um GRIETJE gevuld het van 't weinter, dan — dan zou j'et begriepen, en begriepen óók: dat 'et nou heelegoar uut is met hum en met GRIETJE, en dat ie met hoar niet kan droagen deur 't darp.

Waar mot ie noar toe? Ze zakt hoast in zien erm. . . .? Och heere, wat kiekt ze hum lief nog ien't oog; wat drukt ze nog oarig zien hand. . . . Moar nee, 't spulleke van liefde is uut, heelegoar uut! en, as ie beroait en dan sprêkt asof ie niks vulde: “Ge bint muu GRIETJE, en ziek, 'k zal oe bij TRIEN ien dommenei's keuken brengen,” dan bêft ze en steunt ze: “Nee PETER, nee, nee!”

PETER wier kwoad, dat wier ie meesttieds as 'en ander zou schrikken. De hoefslag van 'en perd het ie in't griend op den afweg geheurd; boven 't schutting van den hof uut, zag ie 'en manskop veurbij schieten. De mansmins het PETER gezien met 'en vrouw in zien erm, en PETER het OARIE herkend, de bruur van GRIETJE. En PETER frons 'et vurheufd en zeit: “Kom GRIETJE, ge most goan; oe bruur is op 't perd veurbij gerêjen, ligt dat ie oe zuukt, wat mot ie wel denken da'j hier zoo bij mien stoat!”

Moar GRIETJE ze klemt zich oan PETER vast; ze kan, nee ze wil niet noar huus.

En zie, oan 't hek ien de schutting steet MOORTJE tegen 'en vremde te blaffen. 't Is OARIE, — 'en groote kerl. OARIE houdt zien dampende perd bij den toom en stêkt 'en geschild stuk wilghout, dat zien reizwiep is, noar veuren.

“Of ie asteblijf is weten mogt wat of den PETER op zundagmergen, hier met zien zuster van doen had?”

“Niks.”

“En wat of ze dan hier dee?”

“Dat most ie moar aan zien zuster vroagen.”

“Of ie niet zag dat ze ziek was en muu?”

“Dat kos 'en stêkebliende wel zien.”

“Moar of den PETER niet begreep dat moeder ien droeven angst zat; of't geen schand was, um 'en doodzwakke dern twee uren wied van d'r ziekbed te lokken?”

“Lokken!” roept PETER en trooit met den voet veurnut. Starke OARIE, veul grooter as PETER, trekt 'et heufd ien, en zeit zuntjes: “Kom GRIETJE, kom mee?”

Moar GRIETJE kan PETER niet losloaten, en 't smêkt van heur lippen: “Och loat mien bij PETER; veur 't letst mo'k 'em sprêken.”

OARIE's moeder en SANNE-MEU woaren kienders van dezelfde vrouw, van hóar die 't Oraculen-buukske ien d'r kammenet had; was 't wonder dat den OARIE 'en vremd gevuul kreeg nou 't scharpe oog van den PETER hum altied moar oankeek. Had SANNE-MEU eiges geen brief geschreven dat de heele ziekte van GRIETJE niks anders kos zin as dat den weerwolf van PETER hoar ploagde. Joa, dat PETER's weerwolf heur uut 't bed gehaald en noar hier had gesleupt 't was kloar en bewezen.

Bij heurluu ien't derp ha'j óók zoo'n nietsige kerl, den HANNES BLITS, die weerwolyen kos; dukkels had COAREL HOUT hum gezien dat ie veur dood ien't heui lei, en dan kroop hum 'en heel klein dierke den mond uut, krek 'en speldeknop groot, en 't liep al wiejer en wiejer, en 't wier al grooter en grooter, en — of 't en slengske of 'en duivelje was dat ko'j met 't bloote oog niet gewoar worden, moar wêl wiest ie, dat 't op 'en weerwolf goeng lieken, en dat ie dan beesten en minsen temtierde van geweld. As 't voorders was uutgeroasd dan kwiem 'et ding den eigenste weg weerum, en 't wier al kleiner en kleiner, en kroop den mond weer ien woar 't uut was gekommen, en de kerl wier wakker en was stik veralterierd. Ens had COAREL HOUT d'r oarigheid ien gehad, um't dooijes lief van den BLITS 'en heel eind wiejer te sleupen, moar dat was speктоakel! 't klein ding kwiem weerum op de plek woar BLITS gewêst was, en drêjde en drêjde ien't ronde, en, as hie hum toen niet krek had gelegen op 't stee woar ie érst lei, dan was't nog de vraag of den weerwolf niet altied d'r buuten gebleven en BLITS wel ooit weer was lêvend geworden.

En met zukke dinger ien't heufd was't dan vrêmd dat OARIE — die GRIETJE op 't Hönigs-arf had willen zuuken — dat OARIE heur nou rukken wou uut den duuvels-

klaauw waarin ie heur vond? 't Zou laf wêzen as ie terug trooi, en heftig zeit ie: "Ge zult mien zuster losloaten of anders. . .!" en griept noar GRIETJE'S erm, en sleet den PETER onwillens, met de zweip ien't gezigt.

"OARIE loat stoan! ik kan en ik wil niet!" kloagt GRIETJE. En PETER — al 't leed dat ie droeg, hie vuult 'et nie meer; dat GRIETJE hum nóg en verrechtig lief het, dát griept hum ien 't hart, en, alshoon ie ook mistast, hie meint nou heel zeker: dat bijgeleufsdwang van stêkbliende moagschap heur liefde versmoorde en 't wit op heur koak' lei:

"Nee! GRIETJE zal blieven, as ze eiges niet goan wil."

En OARIE met duuzende noald' ien de oog': "Dat, dát veur den weerlich! dat zal ie is kieken."

En kiek dan, rukkend met de lienkerhand oan 't halstertoom van 't jonge perd, dat — altied oangeblaft deur MOORTJE — hoog met zien kop ien de locht, achteruut trekt, griept OARIE nog ens met de regter noar zuster.

PETER houdt den erm as 'en schild veur zien trillende GRIETJE en trooit achteruut.

OARIE, den toom arg gerekt duut 'en stap noar heur toe. 't Jonge perd sleet den kop al hooger en meer ien den nek, en — zie dan, doar knoept er 'en riempke van 't heufdstel, en 't heufdstel dat glijdt er den kop van 'et perd af, en — OARIE ien't trekken, hie smakt er veurover. Zie, 't perd loopt ien run met 'en drêj weer den diek op; den OARIE, springt vluukend — zoo kwoad — overeinde, en vliegt dan 'et springende perd achternoa, 'et perd dat ie leende van KNILLES zien buurman.

Ge kunt wel begriepen dat 'et volk uut de harbarg en 't bakkershuus noar bunten is gegoan, um 't perd met OARIE te vangen; moar, ge weet niet woar PETER met GRIETJE noar toe is.

Loop den griendweg moar af tot 'et lindenbuschke; dán 't karkske en 't karkhof langs, tot oan 't eind van 't eerdappelland; veurzigtig 'et vonderken over, den bongerd deur, dan kom ie van eiges ien 't huus van PETER'S voader.

Ien't heldere licht van de zon, woar 't lieflik ien't kâmerke speult, zitten GRIETJE en PETER bij ouwe MULLENK oan de toafel. GRIETJE het twee kummeke's varsse room gedronken, en as PETER heur drong, het ze 'en sneetje brood gegêten. Ze zit ien den ermstoel van ouwe MULLENK, en PETER het heur 'en kussen ien de rug geleid, went, eer dat ie hoar noar 't Hönings-arf kos brengen, most ze erst wat tot oajem kommen; slap was ze, arg slepkes. — Ze sloapt. PETER kiek heur oan. Erm kiend! Ze het hum alles gezeid, alles! en joa, dat ze mergen verjoart, en hoe den angst hoar nou starker beruurde.

Ze sloapt. Erm kiend! Had ze moar vroeger gesproken. Zeker, PETER zou hoar de leugens uut 't heufd hebben gejoagd. Moar, wat zeuven moand' lang heur kneep ien de borst, dat het heur 'en têrink gezet, en — de heldere lichtstroal ien MULLENK'S huus hie kos er de duustere stee nie meer kloaren. — Joa, ze het wel begrepen

wat PETER en ouwe MULLENK heur zeijen, dat er moar Eén, een Eenige was die 'sminsen lêftied bepoalde en 't uur van zien starven; alêvel, da'j zieners had, dien angst, dien angst kos geen mins hoar verjoagen, en ook.... Moar, zootjes, en ielkreis zin heur ooglee gezonken, en MULLENK en PETER, ze proatten nie meer, moar schudden 'et heufd: "Erm kiend, erme GRIETJE!"

'k Heb 'en nachtstukske. Niewoar 't stuk speelt arg ien't duuster!

't Is denzelfden zundag elf uur half twoalf, en 't zou niet zoo heel arg duuster wêzen — went de moan steet ien't erste kertier — moar 't rêgent 'en bietje, êvel zonder veul weind. A'j ien 't ronde kiek dan zie'j niks anders as graauwzwarte boom' en hofstêen tegen den voalen hemel uutkommen; van onder — hier en doar — zie'j 'en rood fonkellichtske deur de roam' noar buuten blinken, en, a'j oan oe voet kiek dan zie'j óók' en glimpke, 'en glimpke van 't gliemwörmpke ien 't natte gres, as't stillekes proat: da'j licht mot geven, veural ien 't duuster.

Ge stoat op den vriendweg die langs 't Hönings-arf noar 't derp en den diek gaat. Lienks bij de wilgen doar hei'j 'en vonder, en a'j 't overgoat dan is't 'en smal poadje dat tussen 't rieshout van 'en tabaks-land, en 't elzenhout op de kant van 'en sloot, vort loopt en de noaste weg noar de kom van 't darp is.

Pas kort gelêjen zin vier mansluu zonder lanteern of lichtspul, 't vonderke zootjes overgegoan. 't Leek wel asof de erste 'en polsstok en de tweede en darde ielk 'en goavel of mestgreep ien de hand hadden. Méér ku'j niks onderscheijen. Gunds oan 't eind van 't poadje stoan ze stil. Luuster:

"Alla, veuruut SANDER! we kommen niet vort," proat zootjes de tweede, en 't liekt wel asof 't de stem van OARIE, GRIETJE's bruur uut B. is.

'k Zal ook niet langer veuruutloopen!" fluustert SANDER, die zeker SANDER de errebeijer van 't Hönigs-arf zal wêzen, en angstiger proat ie nog zachter: "Doar gunder, doar he'k wat gezien."

"Woar?"

"Gunder — dóár; heel ien't duuster."

"Nee, dat kan niet waar wêzen," klinkt 'et schor uut den mond van den achtersten man; "we motten veul wiejer; bij 't griffermierde karkhof. Toe SANDER, veuruut!"

"Nee, dat verdrêj ik," zeit SANDER, went hie zweigt, aldat 'et niks werm is, en weer tot zien volgman; "Toe OARIE, loop gij moar veuruut asteblijft."

Moar, dát was onneuzel, den OARIE, hie kende hier wêges noch stêges.

"As we ook moar weerumgoengen," fluustert doodgoeijig de langste, die nommer drie van de vier loopt: "SANDER schient 'en bietje bang te wêzen, en.... 't is zoo duuster da'j hoast niks zien kunt."

“Nee, veuruut!” bromt OARIE, “wou’j dan mien zuster, ’t erme kiend, nog langer ien den duuvelsklaauw loaten!” Tot SANDER: “Alla! laffe schoapskop, goa gij noar achter. Hier GERR’T! kom gij hier!”

Nee, most niet kwoalik nemen; veur den doalder dee GERR’T heel veul, moar veuruntgoan,.... nee; as burgemeister ’t gewoar wiér, dan kos ie as veldwachter zien paspoort wel kriegen; burgemeister gleufde niet ens da’j weerwolven hadt, asof d’r zelfs geen vurige veldspoken woaren; watblief? Moar nee, veuruntgoan dat kos ie niet, went.... met zien soabel, en.... burgemeister! Hie zou wel kommandieren van achter.

OARIE geet nou veuruut. Ge kunt straks nie meer heuren wat ze proaten, went, as GERR’T de veldwachter, krek as ’en kerperaal gekommandierd het: “Nou lienks den hoek um; dan schuuns bij-houwén, ’t Willemsbroek en de heining ó...vér!” dan goan ze ook lienks den hoek um, de langste toezoers zien oog’ op de breeje rug van OARIE, die ie nog êfkes zien kan; de veldwachter digt achter den lange, zóó digt, dat de lange dood-goeijig vraagt, of GERR’T hum asteblijf niet op de hakke zal trooijen — hie dee ’et al dukkels.

SANDER de errebeijer geet nou achteroan, en — krek prakkezierde ie: wát of gevaarlikker zou wêzen, um d’r bij te blieven, of moar stillekes alleen noar huus te drossen, toen ie ’en lillikke vloek vluukte, went, ’en natte elzentak, deur GERR’T op zied gehouwen, sloeg hum vlak ien’t oangezigt. Och mins, was dat schrikkes!

Tien minuten loater stingen de drie veursten op zied van ’en stuk eerdappelland, tusschen ’t schoolhuus en de griffermierde kark ien, achter ’t uiteinde van ’en hoagedorn en digt bij ’et vonder, woarover PETER EN GRIETJE ’s mergens noar ’t MULLENKS-huus liepen.

Woar SANDER was gebleven dat wiesten ze niet. Ze stoan te kieken, stil, dooijelik stil. Ze hebben wat gezien.... ’t kwiem den hoek van den karkmuur um. Één sleet de hand oan zien soabel en prêvelt wat tusschen den board. De langste drêjde ’t heufd noar ’en andere kant. O lieven heer! ’t was ’en heks met vurige oog’; hie zou roaijen weerum te goan, en ’t ding te loaten loopen.

Moar nee, de veurste het bêter gezien; ’t gif sprong hum ien’t gemoed; dóár ha’j den duuvel, die ’t hart van zien erme zuster beruurde. Zie, ’t schuufelt hoastig langs de eerdappelplant’ op ’t vonder oan. ’t Is.... joa.... zeker! “Toe dan, veuruut!” smunspelt ie zootjes; moar.... hie vuult zich trekken oan ’t pand van zien jas en ’t bêft in zien oor: “OARIE, OARIE! kom, loawwe goan.”

’En snijend en sissend gefluut schiet gunds uut de locht, en — van den karkmuur sist ’et weerum.

Zie, doar vliegen twee manskerls — één lange, en één met ’en soabel — as dooijen van ’t hoagedorn vort, achteruut. Één blijft er en schiet er noar vétúr; den iesderen

mestgreep houdt ie met kracht bij den houteren stêl. Één, twee trooi duut ie nog wiejer veuruut; de mestgreep smakt vort, en — roak boort ie gunds met den drietand 'et lief in!

En 't gefluut schiet weer deur de locht, en 't sist langs de karkmuur en 'en oaklik gegil snijdt mee ien 'et ronde.

Gunds veur de deur van voaders huus steet PETER MULLENK. Hie heurt wel 'en vrend geschraauw, moar hie fluut toch nog ens en alweer op de vingers, en 't liekt asof de muur van de kark 'et hum noaduut. MOORTJE lupt tegenswoordig wel is wat wied van huus as ie 's oavends is uitgeloaten. Moar nou: 'en dof gejank kumt uut den bongerd al noader en noader, en klienkt hoe langer hoe zwakker aldat 'et toch noader kumt. "Zou MOORTJE....?" denkt PETER, loopt êfkes den kleinen hof ien en roept er: "MOORTJE! pstt, MOORTJE, kom hier."

En 't hunje, half blaffend, jankt starker; nie meer zooas anders springt ie op vlugge peutjes zien boas ien't gemoet, nee, hie sleupt zich veuruut, ielkreis vallend op zied. Erm hunje, goed dierke!

Ien't rêgen die starker wordt ku'j heel niks zien. Binnen ien't koamer wel. Doar stoan ouwe MULLENK en PETER bij 't stoel, woar 't anders zoo vrolikke dierke, met drie diepe goat' in 'et lief, heel oaklik op neerleit. 't Zou oe oandoen a'j 't hunje zoo zag. Voader MULLENK, die veur alles de beste road weet, umdat ie van jongs af gemeind het, dat verstandige boek' en schriftenes toch óók veur den boer zin, en misschien wel dóároan 'en deil van zien kwoaije noam te danken had, MULLENK het gedoan wat ie kos, en biendt nou den doek nog vaster die ie um 't erme dierke gesloagen het. Och, 't goeije MOORKE, wat het ie gejankt en gekarnd, joa, hoast ook gebeten. Moar nou, as PETER, van arge kwoadheid bekommen, de troan' ien de oog' stoan, en, streelend zien köpke: "Mien oarige, vrolikke hunje" kniezelt, dan geet er dat steertje toch êfkes nog hen en de weer, en zien ook die kniepende eugskes nog êfkes noar PETER op, asof ze doar proaten: Boas, moed houwen, boas. Alével de boas, wát kos ie nog moed houwen....! Nee, erm vrolikke hunje, én GRIETJE — én gij weg!"

GRIETJE! Nee, 't nachtstuk is nog niet uut. 's Mergens is ze deur PETER op 't Hûnigs-arf gebrogt. To 1 ze d'r oankwiem is ze van al de vermuujenis buiten kennis geroakt. SANNE-meu die d'r niks van begreep, het met arg veul misboar geroasd, dat PETER zou weggoan, en geschraauwd dat GRIETJE d'r utzag asof z'ien de kiest most. Met JAN-bruur en SANDER den errebeijer was ze krek oan 't beroaijen gewêst wat nou toch te doen, toen OARIE-nêf — die 't perd ien 't einde weerum kreeg — de hofstee kwiem binnengerêjen.

As SANNE-meu heur GRIETJE, van klein kiend af oan, niet zoo lief had gehad, dan

zou ze't nou zeker niet gepermetierd hebben, dat ze weer op heur vroeger zolderkämërke ien de bedstee geleid wier. Ze was oakelik van GRIETJE, en niemand kos d'r kwoalik nemen dat ze heur met geen hand of vinger oanruurde. Moar ook, 't was méér as tied dat 'r 'en eind oan kwiem. Den doktor!...? Wát, den dokter! die kos dranken geven en pols vuulen, moar van zukke diepere dinger doar had ie geen onneuzel begriep van. GERR'T de veldwachter most noa karktied moar is kommen, dié wiest 'et! En GERR'T is gekommen, en met héúr en JAN-bruur en OARIE-nêf, het ie lang beroaid, en ge weet hoe 'et gegoan is.

SANNE-meu weet 'et nog niet, went 'et mansvolk is nog niet weerum gekommen, alsochón 'et ook loat is. Veur de sekurigheid het ze NOL den errebeijer, 'en kerl as 'en boom, bij zich ien de keuken genomen, went ge kost niet weten: met GRIETJE in huus!....

Joa, GRIETJE leit in heur bedstee en sloapt. Van twee uur ien de middag af het ze gesloopen, aldat 'et dukkels was asof ze wakker wier, went, dan proatte ze allerlei vremds deur mekoar, heel duk met de oog' hallef open, en smet zich op zied, nou regts en dan lienks, dat 'et noarigheid was.

Krek op d' eigen stond dat 'en vremd geluud doar buuten ien't darp klienkt, striekt GRIETJE heur moagere hand langs 't bleike geloat, nóg bleiker, nou heur glanzige zwarte hoaren, onder 't mutsken uut, um de sloap' van 't heufd speulen.

Langzoam geet ze ien't bed overeind zitten.

't Schiemert hoar ien 't heufd dat ze lang, heel lang het gesloopen.

't Liekt wel asof 't twee doag' gelêjen is dat moeder heur goeije nacht zei.

Wat was 'et mooi ien den blomhof hê!! en de duufkes, ze pikten heur 't korn uut de hand', en PETER....

Moar zie, hoastig schrikt ze op, sleet de hand oan 't gardien, trekt 'et los,.... O God! woar is ze....?

Joa, joa, nou weet ze't; ze weet 'et weer alles ien ens. Niet in moeders huus, moar op 't Hönings-arf is ze, op heur ouwe zolderkämërke;... en van mergen het ze PETER gezien; toen was ze bij hum; en hie het heur gezeid dat 'et niet woar was van 't gêle wief.... Nee! nee!! 't zal niewoar zin! As't woar was, dan most ze nog starven in deez', deez' eigenste nacht. Nee, 't kan niet wêzen! 'En mins dat starf wier koud oan de been', en ze gluuajt, ze gluuajt heelego ar. Ze zou — op PETER's road, — moar goedsmoeds wêzen en vertrouwen dat God, en Hij moar alleen.... Joa, zie, ze is bedoard, niks bang; — ze zal nog 'en bietje goan liggen.

Phu! de bovenste dêken van 't werme dek, ze smiet hum op zied.

Zóó, met 'et heufd oan de buutenkant van de bedstee, dan kan ze de voale glimp van 'et roam zien. De oog' zal ze open houwen, wied open, went de dood, hie kumt as 'en dief ien de nacht. Hu! ien de nacht! — Ge most woaken en bidden.

Bidden, joa!

Moar — o God! nou vuult ze zoo'n vremde, zoo'n wondere kou ien heur been'. De bovenste dêken, ze trekt hum weer over; moar die kou, ze vuult 'em; joa, en 't meist ien de knie': "Moeder, PETER! as't êvel toch woar wier!" roept ze. Starven! "Help minsen!" wat wordt ze roar, zoo wonderlik roar. Ien de bedstee, hoe duuster, hoe oakelik duuster! Nee! nee!! nee!! ze wil nog niet starven; ze is nog zoo jong, zoo kienderlik jong. "Moeder! PETER! — PETER!! Moeder!!" gilt ze al starker, en de bedstee vliegt ze uut en vort op 'et roam toe.... lucht! phu! lucht mot ze, lucht!

Moar, zwakke kiend! heur kracht' zin verlamd; dóár, met 'et heufd op 'en stoel, doar leit ze bij 't roam op den vloer; doar leit ze, erm GRIETJE! bijnao as 'en dooije.

En — hoe lang ze doar leit, dat weet ze niet.

Van 't rumoer ien huus, as 't mansvolk weerum kumt, heurt ze niks. Van 't rêgengekletter tegen 't vensterroam verneemt ze geen spier. Ze ziet niet hoe 't moanje nog êfkes kumt deurbrêken en lichten ien 't kâmerke véur dat 'et weggeet. 't Erste hoanengeschoater van hoeve tot arf, treft heel niet heur oor. De mergen zuutjes zien oanlichten, dat kan ze niet, nee, went ze leit doar nog altied zoo stil as 'en dooije. En 't vögelijes-fluten op 't dak, en 't gekor van de duufkes veur 't roam, ze heurt.... Joa, zie: 'en heel ligt lachske speult um heur mond. De zwarte weimpers goan êfkes noar boven, straks digt en weer open. 't Gefluut en gekor.... nou heurt ze't.... wel zeker, nou heurt ze't; moar toch, ien 't erst ze begriipt en ze weet niet van woar....? Alêvel, nou weet z't! Joa zie, heur donkere oog' goan flikkrend ien 't ronde, hoast angstig zoo wild ien verrukking; uut heur borst ontsnapt er 'en snik, hoast oaklik van vreugde. Ze vuult, ze weet 'et: die letste nacht van heur achttiende joar is veurbijgegoan. O lieve goeije groote God, en ze lêft nog; heur heufd is verward en heur lêjen zin muu, moar tóch — joa ze lêft!! — De toal van dat wief is leugen gewêst. Zóó, met de hand op 't gemoed, zóó vuult ze heur harteklop, joa! O lieve goeije groote God, krek zeuven moand' lang met dien angst ien dat hart. Moar nou....

Zie, doar steet ze overeinde, 't zoldervenster stoot ze van 't grundel los en noar buuten; 'en volle, frisse, zuute mei-locht stroomt heur met kracht te gemoet ien de hijgende borst! Heur achttiende joardag — ze het hum begroet; en de blumpkes ruukt ze, -- o, krek as 'et joar nog te veuren, en de duufkes ziet ze, en de boom' en de bloai, en de blaauw-blaauwe locht, alles, alles ien't ronde; en heur tand' ze klepp'ren op-een, en heur oog' ze schieten ien troan', ien bêvende, dankende troan'.... God wiest 'et alleen, en God most ze danken!

Moar stil, aldat 'et zunnেকে op dien ersten dag van GRIETJE's negentiende joar wel vrolik blienkeñ mogt, toch zal't geen vrolikke joardag wêzen.

As 'en felle en lange sturm den stengel van 't jonge beumpke ter eerd het gezwiept, wat mein ie, zal één enkele stroal van 'en lieflikke meizon hum starkte weer geven? Nee, en toch nieuwar, 't zunnেকে mogt vrolik blienken, went 'et darp en den heelen umtrek kreeg 'en stroal van nog hooger en bêter liecht as van 't zunnেকে eiges.

Hier en overal; op 't veld, ien de schuur, oan den heerd, ien de warkploats, overal is 't proatje volveerdig over GRIETJE EN PETER EN MOORTJE, den ermen weerwolf; over JAN-boer die op den hoal is gegoan, en zoo lang as ie was ien 'en sloot was gevallen. Over GERR'T de veldwachter, die van burgemeister geen kienderachtig repplement het gekregen en gekommandierd is, um uut eigen zak den veedokter te betoalen, die ie heel handig bij 't erme MOORTJE hoalen most.... of anders.... regts umkeerd, mars-s!

Ze hebben geproat en gelagchen, allemoal. Zelfs SANDER de errebeijer, die 's nachts van den angst de koorts op 'et lief het gekregen, — gelagchen, hoe d'r minsen zoo dom kosten wêzen um oan de woarzeggerij van zoo'n zwêvelwief, en 't geweerwolf van 'en mins te geleuven. Joa, ze hebben geproat en gelagchen en oarigheid gehad dat toch 'en vremde, den OARIE uut B. en geen uut eigen darp, 't onneuzele stuk had bestoan. Ze zouwen hum rekommandieren as juffer SANNE is weer zoo'n weerwolf had dood te stêken. 's Middags op 'en karsenverpachting wou ielkeen PETER de hand geven, dan kos ie zien dat zelluu niet zoo dom woaren as ander die zukke dinger geleufden. Wat er bij veul van die lagchers nog ien de huukskes zat, doar wiwwe moar niet noar vroagen, en óók niet of ze dien eigen oavend weer van die vremde verhoaljes hadden, die zij niet geleufden, moar die voader of moeder of wie ook, toch eiges belêfd had; we willen moar allinnig vroagen, of 't zunnেকে op GRIETJE's joardag niet vrolik schienen mogt, nou dokter, bekend met den oanleg van 't kwoad, oan 't ziekbed van GRIETJE geroepen, heel goeije moed gêft; nou 'en stroal van hooger liecht over 't derpke heerblonk en prêkt: dat meer te kunnen geleuven as 'en ander gleuft, nog altied geen wiesheid is, en dat 'en mins arg mistasten kan zoo lang ie in't duustere tast.

En nou, nou mo'j nog is êfkes mee op 'en boerewoagen. 't Is 'en werme zomer gewêst, 'en weldoajige zomer.

Alschon 't ook half September is, de klei-weg die van 'et darp woar GRIETJE's moeder woont, langs de Rooije Toren noar den diek goat, bleef nog zoo hard as 'en bikkel. Met twee beste jonge perds er veur, rolt en doavert de boerewoagen, da'j 'em op 'en kertier afstands wel heuren kunt.

Hoast krek ien 't eigenste kleedoazie as ien den nacht toen we heur op deez' weg

veur 't erste zoagen, zit juffer SANNE van 't Hönings-arf op 't achterste benkske met GRIETJE's moeder, heur zuster LEENE, noast zich. Bij vergeliek ku'j oe nog bêter begriepen woarum zuster LEENE ien jongere joaren, zuster SANNE met den regten JOZEF is veurgegoan; 't is 'en knap slag van vrouwmîns, en a'j goed kiekt, dan is't krek asof GRIETJE heur van 't geloat is geteikend.

GRIETJE.... joa, op 't middelste benkske, doar zit ze, oan de linkerzied van 'en jong mansmîns, hand ien hand met mekoare, woar SANNE-meu onwillens den heelen tied noar kieken mot. Doar zit GRIETJE, en ge zegt bij oe eiges: Verdrêjd, wat ziet ze d'r lieflik uut. 'En blank streuihuudje met rooije en witte blumpkes d'r ien, steet boven 'et ploomutske op 't zwart glanzig hoar, en met 'en wit striekske is 't onder 'et kinneke vastgemoakt. Nee, 't is geen ermoei, en op heur lieflik geloat is 't ook geen ermoei meer. Toen den angst, die heur glad van de boan brogt, had uitge-roasd, toen is ze noa drie wêk van ziekte zoo zuutjes oan weer ien d'r fleur gekommen, en PETER, as ie heur oanziet, dan kan ie't bij al 't gedender van 't boeren-gerij niet loaten um zien lieye fleurige zwart-eugske is êfkes tegen zich oan te drukken.... zóó, dat SANNE-meu op de achterste bank d'r roarig van wordt; went, aldat ze't oraculen-buukske en al heur planêt', op JAN-bruurs goeijig verzuuk oan dommei het gegeven, en wel geleuven wil dat al die woarzeggerij zundige leugen is, zoo meint ze toch dat 'en mîns van vieftig joar — asteblijf — toch ook nog de minste niet was, as de regte moar kwiem.

Vêur op de woagenkist zit 'en lang mîns met ronde rug, die êvel met vaste hand' de perds ien toom houdt; noast 'em zit 'en oud man met 'en zwart hunje op schoot, dat hum ielkreis de hand lekt.

En — ien vollen draf geet 'et de lies- en rietstreek veurbij woar den Rooijen Toren gewêst is. Of ze proaten of niet?.... met al dat woagen-gedender, en 't geklepper van de vlecht', en 't gerengel van 't achterstuk oan de kettings, ku'j d'r hoast niks van heuren. Alêvel as't zoo vortjoagt, den Rooijen Toren langs, dan ku'j toch zien, zien hoe SANNE-meu — alschoon ze óók wil geleuven dat al 't geproat over dien toren moar zundige gekkeproat is, dat ze toch ongevuilig 't schêve heufd — nou ze doar veurbij snort — wat dieper ien de schouwers trekt; dat JAN-boer arg wîed van den slootkant afhoudt, went, "van 'en sloot doar het ie genogt van. Ge kunt toch zien, nou de perds al wiejer met spitse oor' en gestrekte been' ien vollen run den opweg opjoagen, dat PETER achterum kiekt noar SANNE en met 'en ondeugend kniep-eugske noar de schoen oan heur voet wîest; en dat SANNE-meu half verknepen lacht, en dat PETER en GRIETJE en moeder LEENE ook lagchen; en joa, a'j goed luustert dan ku'j toch heuren ook, heuren hoe SANNE-meu tegen 't woagen-gedender ienschreeuwt: dat 't toch geen wonder is da'j 'en schoen verliest a'j ien de klesse klei trooit.

Nee, dóár zal SANNE-meu wel geliek in hebben. Alêvel 'en verstandig mins.....
Moar stil, geen zêjeprêkskes op den boerewoagen.

En de woagen jakkert over den hoogen grinddiek da'j de volgeloajen appelboom' oan weerskant, van 't stof dat opvliegt, hoast heel niet zien kunt. 't Schuum broest de perds onder heur tung' uut. 't Snort doavrend al wiejer, en 't snoatert starker as't langs de huus' goat die tegen den diek stoan.

't Liekt wel of JAN honger het, zoo joagt ie. Moar ho! Bij den afweg tussen 't bakkershuis en de harbarg ien, doar kan ie niet wiejer; 'en voerbak is er midden dwars ien 't spoor gezet, 'k weet niet hoeveel jongens en dernjes uut de buurtschap, met GRIETJE's bruurs en zusters, die veuruut zin gevoaren, of dóár bij mekoar stoan.

Twee flinke jonge kerls houwen de perds vast, went ze kicken 'en bietje schichtig noar de groote vlag die 'en darde ien de hand houdt.

En — 't kan niet gebêteren: GRIETJE en PETER ze motten den woagen af.

Wel heere minsen, wa'n spectoakel! D'r af, d'r af-kommen dat motten ze!

Hier — veur ielkeen is 'en blomruuker, van asters en rozen en doalioas en elliean-trops — wat ruuken ze lekker!

En PETER kriegt 'en segoar, zoo groot as 'en halven erm, van Bêtuws gewas, met lienten d'r um, went, GRIETJE — 'et oangenomen kiend — het van oome-JAN en SANNE-meu 'en tabaksploats gekregen, woar PETER zal boas zin.

En GEURT de harbargier schenkt rooije wien met sukker veur 't jonge poar, dat beheurlik te B. deur burgemeister en dommenei is iengezêgend.

En zie, doar goan ze, PETER en GRIETJE ien 't midden van 't jongvolk, de groote vlag en 't "Wiencerlandsbloed" op 'n handharmonikoa veuruut, met hoezee's! en hoe-roa's, dat JAN-boer wark het um zien tweespan op den afweg ien toom te houwen — kiek, kiek die jonge perds met de oor' is speulen, nou spits veuruut en dan ien den nek.

Doar beneeje den afrid, woar de weg wat breejer is, doar snort JAN-boer 'et jongvolk veurbij. SANNE-meu kiek van de woagen nog is um. MOORTJE springt van ouwe MULLENKS knie op de grond dat ie hoast onder 't rad kwiem. 't Kleine weerwölfke, met drie koale plekskes op 't lief, wil toch nou liever bij de jonge boas wêzen; en JAN-boer het vree dat 'et hunje weg is: "t Is toch geen mooi hunje ook niet!"

En de boerewoagen verdwient um den hoek. En bij 't dommeneis-hek steet 'et jongvolk stil. Dommenei — niks bekanterig dat GRIETJE ien moeders darp wou trouwen — kumt met de juffer en kienders noar buuten, en hie duwt twee oarige dernjes ien witte jurkskes noar veuren, um MULLENK — die dommenei's blomhof niet zal vergêten aldat ie getrouwd 'en tabaksboer zal wêzen — um PETER 'en ruuker te geven en ook een oan GRIETJE. En PETER bedankt, en GRIETJE — as ze de kleinjes gekust het — dan sleet ze 'en schuunsen blik ien dommenei's-hof. Nou vief moand' gelêjen toen stond ze doar, dóár achter 'et blomhout, den dood op de koak', en nou....

Moar 't geet weer veuruut, en 't Wieneerlandsbloed schoatert — wat anders kos dikke HEIN niet speulen — en niemand ziet de troan die uut 'et zwart-engske op PETERS hand velt, de hand die 't dwoalgeleuf zal keeren van GRIETJES pad, zoo goed als ie't onnut plagt te keeren tussen de bluumpkes. En veuruut goat 'et; 't schoolhuus langs — 't schoolhuus woar goed zoad gestreujd den vetsten akker viendt — lienks den rijweg, de iep' en 't karkske veurbij, en 't karkhof ook woar de weerwolf van 't darp veur goed ien begroaven leit; al wiejer en wiejer, straks ook met vrolik gezang, tot gunder oan 't Hönings-arf.

En doar, dóar motte ze wêzen! doar stoan de toafels gedekt en volgeloajen met eerdappels stokvis en riestenbrij. Zie bij 't hek doar steet GERR'T de veldwachter ien groot pontefikoal, en 't allererst neemt ie den hoed af veur — MOORTJE, die, 't voandel veuruut, hum veurbij holt.

En, vrolikheid zal't wêzen op 't Hönings-arf tot loat ien de nacht.

JAN-boer zal't ziene d'r ook toe bijpassen. Siends den mergen dat ie GRIETJE zoo wonder met PETER ien't spiegelglas zag, van dat oogenblik afoan het ie vast besloten den bromvlieg nooit meer te vertoonen, moar nou, op GRIETJES brulleft, nou 't jongvolk zoo drong en zoo nooide, nou wou ie't dan efkes nog wel is prebieren. In zien jonge joaren toen kos ie't veul bêter moar... Joa, joa, hie zou 'et prebieren, en, doar bromde en soesde ie weer, alêvel veur 't spiegel doar bleef ie veur weg, went oog' ien de rug dat was overdoajig.

En SANNE-meu is ook vrolik. Joa en da's vremd genoeg: 'en brulleft te vieren op 't Hönings-arf in heur eigen gedoei, 'en brulleft van 'en ander!... Stil, 'k wiest wel da'j lagchen zoudt over 't malle bijgleufig trouwlustige mins; moar nou — a'j goed van hart bint, dan zu'j ze nou meeliejend oankieken, dat wiest ik wel zeker. SANNE is óók jong gewêst... en — as heur ien't duuster de weg is gewezen, en veur 't jonk en ontvanklik gemoed de waarzeggerij 'en minnespiegel het opgehangen, wat mein ie, zal 't lêven, bij 't altied weer zien en niet griepen, geen kwellingen boaren en dooijen 't verstand — wat den iendruk kan hechten, dat, dat hei'j toch oan GRIETJE gezien. — En SANNE-meu is vrolik; nieuwoar, GRIETJE was ook heur liefste. Of ze êvel ien 't korte verloop heel heel kloar zient' is geworden?... ik weet 'et niet zeker, ze smuuspelt, dat GRIETJE gelukkig zal wêzen, went, dat 'et heur trouwdag mooi weer is gebleven.

Op 't oogenblik is GRIETJE geen klein bietje gelukkig. 't Spiet heur wel dat OARIE, heur oudste bruur, de eenige is die stillekes te B. bleef, went, siends ie den weerwolf zoo dapper versloeg, het ie't verdrêjd um ooit weer 'en voet hier ien't derpke te zetten; 't spiet GRIETJE wel, moar toch — ze vuult zich zoo arg en zoo oaklik gelukkig; nieuwoar, heur onspoed was leerink veur eigen en ander gewêst; heur PETER, den liefste, hie nuumt hoar zien wiefke en zal heur bescharmen zoo lang as ie oajemt.

En zie — nou ie is êfkes met GRIETJE 't gejoel ien de schuur is ontgoan; de schuur woar GRIETJE de wroak van dat lillike wief most betoalen; nou se soam ien den hof bij 't volle moanlicht veur 't blomparkske blieven stoan, en GRIETJE te midden van 't liefdegeffuuster, de plek wiest woar 't gêle wief heur vast het beluusterd, nou vuult er den PETER nog 'en andere liefdegloed. Zie, doar trekt ie den mooisten keuning DOAVED, den forssen blom van 't doalioastruuk, en — dat 'en mins as die woar de blom noar genuumd wier, nog ens kos opstoan, met 'en slienger ien de hand, en 'en meulesteen d'r ien, en alle dwoalgeleuf de harsens d'r mee plette, dát wou en dat bad ie, nou ie den blom plant op GRIETJES boezem.

1863.